

Jedno horúce sobotné popoludnie som sedela u známeho a popíjala džús. V lete treba zvlášť dôsledne dodržiavať pitný režim. Rozhovory s kamarátmi sú od ročných období nezávislé. A tak sme sa rozprávali. Ani neviem, ako sa na pretras dostala tematická mozaika, s čriepkami ako "viera", "Cirkev", "pedofilní kňazi"... Kamarát síce veľa netuší o "Ježiškovi," ale zdá sa mu, že Jemu - keď behal bosý po Palestíne a uzdravoval - nešlo o to, čo dnes jeho nasledovníci v rámci kresťanstva zdôrazňujú. Nešlo mu o drahé kalichy. Nešlo mu o organizáciu, za ktorou tak silno cítiť moc a prachy... Výčítiek pribúdalo, jedna za druhou sa na mňa sypali a ja som len na kamaráta pozerala, neschopná preriecť slovka. Možno som mala byť na také niečo pripravená. Možno by kresťan mal aj o polnoci vedieť odrecitovať argumenty obhajujúce svoju vieru... ale dá sa viera obhajovať? A vôbec, kritizujú vlastne neveriaci našu vieru? Alebo skôr náš život, správanie kresťanov a ich duchovných nadriadených?

V to horúce popoludnie som domov odchádzala s boľavým vnútrom. V mnohých veciach mal totiž kamarát pravdu. A ja s tým zrejme nemôžem nič urobiť. Našťastie však viera nestojí na ľudských konštrukciách. Ich otrasy ňou síce môžu zalomcovať, ale stále tu zostáva vzácne prepojenie na Toho, kto je jej darcom a súčasne hlavným protagonistom. Večer po tom horúcom popoludní, v čase otáznikov, pochybností, smútku, som skoro hmatateľne cítila Jeho prítomnosť.

Ktovie, koľkokrát ju takto zažili účastníci tohtoročného celosvetového stretnutia mládeže v Toronte. O tom, čo všetko ich púť obnášala, sa dozviete z reportáže Jozefa Šoltésa, ktorý mal dokonca šťastie pobudnúť v Kanade o dva týždne dlhšie ako väčšina ostatných cestovateľov. No a pre tých z vás, ktorí sa z prázdnin vraciate skôr so zážitkami srdcového charakteru, prináša Elenka Gajdošíková ďalší príspevok rubriky Vzťahy.

Verím, že si aj v tomto čísle Nových dimenzií nájdete aspoň niečo, čím sa Vaše a naše dimenzie spoja...

Lucia

Nové dimenzie

Kresťanský časopis pre univerzitnú mládež

Vydavateľ: Univerzitné Pastoračné Centrum
bl. Jozefa Freinademetza, Bratislava

Cenzor: Milan Bubák SVD, M.A., M.P.S.

Šéfredaktor:
Lucia Kubošová

Redaktori:
Roman Tarina, Peter Pašuth,
Martina Brenčíčová, Zdenka Marková,
Jozef Šoltés, Eva Tináková,
Elena Gajdošíková

Jazyková úprava:
Zdenka Marková

Grafická úprava:
Branislav Zumrik, Jozef Šoltés
Milan Melicherčík,

Web editor:
Jozef Šoltés,
Branislav Zumrik

Ekonom:
Juraj Kováč

Adresa redakcie:
Nové dimenzie
Univerzitné Pastoračné Centrum
Staré Grunty 36
842 25 Bratislava

Tel./fax: 02/ 654 12 236, 0903/377 426

E-mail: dimenzie@dimenzie.sk

URL: <http://www.dimenzie.sk>

Tlač: Vrábel, Dolný Kubín

Registrované na MK SR pod číslom
1953/98. S povolením Arcibiskupského
úradu v Trnave, dňa 14. januára 1999,

2	úvodník
4 - 7	správy
6	môj názor
8 - 9	na slovíčko s...
	<i>Marcela Dobešová</i>
10 - 22	téma čísla
	<i>Púť Slovákov</i>
	<i>Festival radosti</i>
	<i>SDM Quo vadis</i>
	<i>Reportáž z kanadských diecéz</i>
	<i>Anketa</i>
	<i>Príhovory Svätého Otca</i>
23	zamyslenie
	<i>Už tomu nevelí</i>
24 - 27	krížom - krážom
	<i>Maroko</i>
28 - 30	vzťahy
	<i>Kedy vzťah nemôže fungovať</i>
31	naše Madony
	<i>Mariánska hora</i>
32 - 33	pánska jazda
	<i>Spracovanie videa</i>
34 - 37	recenzie
	<i>Kniha: Rudolf Dilong</i>
	<i>Film: Ako na vec</i>
	<i>Hudba: Jars of Clay</i>
	<i>Hudba: Parachute Band</i>
	<i>Your Love Broke Through</i>
	<i>I Could Sing of Your Love</i>
	<i>Prebývaš v nás</i>
38 - 39	relax
	<i>vtipy</i>

Ďakujeme všetkým dobrodincom, ktorí poukázali 1 % zo svojich daní z príjmov fyzických osôb práve pre naše i Vaše Univerzitné pastoračné centrum v Bratislave, ktoré je vydavateľom Nových Dimenzií. Ďakujeme aj všetkým, ktorí rôznym spôsobom podporujú fungovanie UpeCe a časopisu Nové Dimenzie.

Srdečná vďaka !

Katechizmus Katolíckej cirkvi slávi úspechy

RÍM - Katechizmus Katolíckej cirkvi sa stal bestsellerom. Ako konštatoval kardinál Joseph Ratzinger 11. októbra pri stretnutí s pápežom Jánom Pavlom II., desať rokov po vydaní katechizmu sa na celom svete predalo viac ako osem miliónov jeho exemplárov.

Katechizmus je v súčasnosti preložený už do 60 jazykov. Napriek tejto úspešnej bilancii hovoril kardinál Ratzinger aj o mnohých ťažkostiach, ktoré bránia dôslednému prijatiu Katechizmu Katolíckej cirkvi. Tým sú postihnuté aj ciele pápeža, ktorý si želá, aby sa toto dielo stalo podstatným pre celý život Cirkvi, pre katechézu i pastoráciu.

'Sme si vedomí týchto ťažkostí, ale nenecháme sa odradiť', vyhlásil kardinál Ratzinger v rámci medzinárodného katechetického kongresu.

Telo pátra Pia údajne neporušené

RÍM - Telesné pozostatky pátra Pia (1887-1968) sú 34 rokov po jeho smrti úplne neporušené. Informuje o tom taliansky časopis Chi v najnovšom vydaní s poukazom na údajnú prehliadku telesných pozostatkov pátra Pia, ktorú vykonal kapucín v San Giovanni Rotondo, kde je svätý pochovaný.

Kontrolu jeho pozostatkov vykonali, aby pred ich plánovaným vystavením v budúcom roku mali istotu o ich stave, vyhlásil nemenovaný rímsky biskup pre spomínaný časopis.

V budúcom roku tiež plánujú slávnostne prevezenie telesných pozostatkov slávneho kapucína do nového pútnického kostola v San Giovanni Rotondo.

Irackí kresťania sa boja o deti

BAGDAD - Chaldejský pomocný biskup Bagdadu Jšlemon Varduni informoval, že útok hroziaci Iraku sťažuje život kresťanov v jeho krajine, pretože ostatné obyvateľstvo Iraku ich považuje za spriatelenejších s USA a Západom. Hovorí:

'Máme veľké starosti aj o celý iracký národ. Ako miestna cirkev sa snažíme robiť všetko pre to, aby sme tejto agresii zabránili, pretože by bola novou veľkou humanitárnou tragédiou. V našej sociálnej práci vôbec nerozlišujeme ľudí, pomáhame im nezávisle od viery alebo etnickej príslušnosti,' povedal biskup pre noviny Talianskej biskupskej konferencie Avvenire a vyhlásil:

'Čo sa týka Saddama Husseina, katolícka cirkev, najmä Chaldejský patriarchát je v zmysle evanjelia a vernosti učeniu Jána Pavla II. proti všetkým vojnám a útokom. Keď chceme obhajovať ľudské práva, pýtam sa vás: pred kým ich máme obhajovať? Nebudú naše deti prvými obeťami násilia? Naši starí a chorí bez opatery - či nie sú oni takí istí ako tí vaši?'

Čo sa týka zbrani hromadného ničenia, iracká vláda potvrdzuje, že žiadne nevlastní. Nevieme, či je to pravda a nespadá do našej kompetencie starať sa o to. Našou povinnosťou je pôsobiť v mene pokoja a rešpektovania práv všetkých ľudí.' Biskup Varduni končí svoje slová výzvou:

'Držme sa pevne viery v Boha, ktorý nám daruje pokoj, a prosme všetky cirkvi sveta, aby sa spolu s nami modlili, nech Pán osvieti vodcov národov, aby sa zasadzovali za spravodlivosť!'

Kardinál Vlk: Vzdajme sa plošnej pastorácie

PRAHA - Podľa názoru pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlka sa Cirkev musí vzdať pridriavania sa plošnej pastoračnej starostlivosti. 'Dôležitejšie je posilňovať centrá viery,' vyhlásil v bavorskom benediktínskom kláštore Andechs.' Tu sa musia dostať viac do stredu diania reholné spoločenstvá.'

Kardinál Vlk vyzval kresťanov Európy, aby si opäť viac začali uvedomovať svoju vieru v spoločenstve: 'Komunizmus a konzumizmus majú rovnaké účinky, pretože oba chcú zničiť vieru. Preto možno skúsenosti Cirkvi v komunizme prenášať na stále viac ateistický západný svet. Som presvedčený, že Cirkev ako spoločenstvo dokáže v ateistickom prostredí prežiť. Počas komunistického útlaku toto bola cesta, ako posilniť silu prežitia. Skúsenosti Cirkvi v období komunizmu ďalej ukazujú, že v ateistickej spoločnosti priťahuje veľa ľudí, ktorí hľadajú pravdu.' Kardinál Vlk sa preto domnieva, že aj v západnom svete rastie počet ľudí, ktorí sa vedome obracajú na kresťanskú vieru. Za dôležité centrá viery považuje kardinál nové hnutia.

OSN: Hlad v južnej Afrike horší, ako sa očakávalo

NEW YORK - Počet ľudí postihnutých hladom v južnej Afrike je podľa odhadov odborníčky OSN podstatne vyšší, ako sa očakávalo. 'Namiesto predpokladaných 12,8 miliónov je bezprostredne ohrozených hladom zrejme až 14,4 miliónov ľudí', vyhlásila koordinátorka pomoci OSN Carolyn McAskie v New Yorku.

Po návšteve tejto oblasti upozornila, že situácia je dramatická najmä v šiestich najviac postihnutých krajinách: Lesoto, Svaziland, Zambia, Malawi, Zimbabwe a Mozambik. No aj v krajinách ako Namíbia, Angola a Kongo už začínajú pociťovať následky nedostatku potravín. OSN vyzvalo medzinárodné spoločenstvo k humanitnej potravinovej pomoci pre južnú Afriku v sume najmenej 620 miliónov eur.

Nové volebné práva pre kresťanov v Pakistane

ISLAMÁBAD - Kresťania v Pakistane získali možnosť hlasovať vo všeobecných voľbách za ktoréhokolvek kandidáta, bez ohľadu na to akého je náboženstva. V minulosti smeli kresťania svojimi hlasmi rozhodovať len o kandidátoch, ktorí boli tiež kresťania. 'Opäť sme získali dôstojnosť a sme šťastní z toho, že krajina znovu zaviedla spojený elektorát', povedal biskup Smauel Pervez, ktorý je predsedom Ekumenickej rady cirkvi v Pakistane. Hoci voľby v Pakistane napokon zaznamenali veľmi nízku účasť, pre kresťanov boli práve kvôli tejto možnosti historické. Dovtedajšie obmedzenia krátko pred voľbami zrušil prezident Pervez Musharraf, ako odpoveď na masívnu kampaň cirkvi proti diskriminácii kresťanskej menšiny.

Vatikán chce normalizáciu vzťahov s Vietnamom

RÍM - Vatikán po prvý raz hovorí o 'normalizácii' vzťahov s Vietnamom. V komuniké pri príležitosti návratu vatikánskej delegácie z Vietnamu hovorca Svätej stolice Joaquin Navarro-Valls oznámil, že onedlho sa budú v tejto krajine menovať noví biskupi.

Iné menovania vietnamská vláda ešte neschválila. Delegácia, zložená z dvoch členov preláta Celestina Miglioreho, vatikánskeho zástupcu sekretára pre vzťahy so štátmi, a preláta Barnabasa Nguyen Van Phuonga, rokovala so zástupcami strany a vlády Vietnamu aj o vzťahoch medzi Hanojom a Svätou stolicou.

Od víťazstva komunistov vo vietnamskej vojne pred 27 rokmi už Vatikán nemá diplomatické styky s touto krajinou. Katolícka cirkev bola prenasledovaná a dodnes je tu náboženská sloboda veľmi obmedzená.

Prvý farár v supermarkete

EDINBURGH - V Škótsku môžu od augusta už aj zákazníci v supermarkete ďakovať Bohu za každodenný chlieb. Ako informovali škótske noviny, v obchodnej sieti Walmart v Livingstone v oblasti West Lothian nastúpil do úradu prvý 'supermarketový farár'. David Gillham (51) vyhlásil, že doteraz neexistuje presne vyhranený profil jeho funkcie, ten sa musí vyvinúť postupne počas jeho pôsobenia.

'V tejto fáze sám seba chápem ako oporu, ako plece, na ktorom sa môžu ľudia vyplakať. Nechcem nikoho obracať na vieru, ale mať prístup k ľuďom, ktorí by nevstúpili do chrámu,' hovorí anglikánsky duchovný.

Modlitba u mládeže nadalej obľúbená

BERLÍN - Informoval o tom spravodajský vysielateľ N-TV s odvolaním sa na anketu časopisu Rodičia pre rodinu, ktorú zorganizovali medzi 1622 nemeckými deťmi a mladými. Viac ako 52 % detí medzi 8 a 17 rokmi sa modlí často hlavne strelné modlitby. Prosia v nich za školské známky, zdravie, pokoj vo svete a ochranu pred nešťastím.

Istý desaťročný žiak sa v ankete vyjadril: 'Často som sa modlil za dobré známky v škole, ale nič to nepomohlo. Boh si možno myslí, že trojka mi stačí.'

Čím sú žiaci starší, tým majú k modlitbe väčší odstup, ale o to vážnejšie ju berú tí, ktorí sa modlia: 'Keď som videla v televízii teroristické útoky na World Trade Center v New Yorku, začala som sa celkom ticho pre seba modliť za tých úbohých ľudí, ktorí skákali z okna mrakodrapov,' hovorí 14-ročná gymnazistka. Či je modlitba v núdzi skutočne takou cnosťou, o tom má však pochybnosti 12-ročný školák z reálneho gymnázia:

'Väčšina ľudí sa modlí, len keď je vo veľkej núdzi. Keď to u nich začne byť vážne, tak modliakujú k Bohu. Ale keď sa núdza pomíne, už hneď zasa nemyslia na Boha a na modlitbu. Ako keby Boh takýmto ľuďom ich prosebné modlitby splnil!'

Rusko na ceste hľadania nového humanizmu

MOSKVA - V Rusku nabera u ľudí hľadanie nového sebachápania a nového vzťahu ku štátu, spoločnosti a cirkvi až dnes, viac ako desať rokov po politickom obrate, jasnejšie obrysy. Ako konštatoval moskovský pravoslávny kňaz Andrej Lorgus, ordinár na Ruskej pravoslávnej univerzite sv. Jána, na sympóziu Pro Oriente vo Viedni, mnohí ľudia znovuobjavujú cirkev 'väčšinou sami, bez cudzej pomoci'. Táto nová náboženská vlna prišla celkom nečakane. Nová religiozita však nemá tradičnéčrty. Tradície boli úplne prerušené a už nie je možné znovu na ne nadviazať.

Ďalej možno podľa neho pozorovať, že nový Rus je človek prekvapujúcou zmesou kultúr a síce nielen moderných, ale aj minulých a virtuálnych. Tak možno v ňom objaviť vlastnosti, ktoré pochádzajú z amerických a juhoamerických filmov a televíznych seriálov. Niektoré vlastnosti pochádzajú z tradičnej ruskej kultúry, avšak nie priamo od generácií otcov, ale z akejsi náhradnej kultúry, slangu, mytológie a popkultúry.

Nový humanizmus má takisto veľký vplyv na ľudí. Svetonázorovo ho možno len ťažko niekam zaradiť: 'Je to zvláštny typ prirodzeného a fundamentalistického humanizmu, ktorý sa spája s hodnotami rodiny a národa,' povedal ruský kňaz.

Potešujúcim zjavom je fenomenálny význam vzdelania, literárnej kultúry, vied, umenia, ľudového umenia a remesiel. V Rusku vznikli stovky nových vysokých škôl a univerzít. Také niečo v Rusku ešte nikdy neexistovalo, aj keď mnohých ľudí nezaujímá vždy vzdelanie, ale skôr možnosť urobiť takto kariéru.

'Výrazne vystupuje do popredia aj nezvyčajný vplyv rôzneho podnikania mimo veľkopodnikateľov s politickými ambíciami, ktorí sú v centre pozornosti médií. Vyvinul sa istý druh malého a stredného podnikateľa, ktorý napriek svojim malým nádejam zbohatol a teraz nevie, čo s týmto bohatstvom robiť,' hovorí kňaz Lorgus.

Nové trendy vývoja sa podľa kňaza a antropológa týkajú najmä mladej generácie. Tí Rusi, ktorí vyrástli ešte v sovietskom režime, sú však naďalej uväznení v modeloch myslenia a života, ktoré stavajú kolektív nad jednotlivca.

Noc svetiel namiesto Halloween

VIEDŇ - Spoločenstvo Amici di Dio (Priatelja Boha) v Rakúsku aj tento rok vyzýva, aby sa 31. október neoslavoval ako pohanský sviatok. Akcia Noc svetiel má cítenie ľudí pripraviť na slávenie sviatku Všetkých svätých.

Sviatok Halloween pochádzajúci z USA sa aj v Európe stáva stále populárnejším. Katolícka cirkev tu ponúka novú alternatívu. Katolícke spoločenstvo Cor-Lumen Christi v roku 2000 v Anglicku po prvý raz vyzvalo, aby sa namiesto sviatku Halloween slávila Noc svetiel.

Minulý rok túto iniciatívu po prvý raz prevzali aj farnosti a spoločenstvá v nemecky hovoriacich krajinách. V Rakúsku vyzýva na slávenie Noci svetiel spoločenstvo Amici di Dio. Namiesto temných postáv ako sú duchovia a bosorky, má sa hlásať svetlo Krista.

'Už večer 31. októbra sa v Cirkvi slávi vigilie zo sviatku Všetkých svätých. Toto slávenie ohlasuje Božiu slávu v jeho svätých, víťazstvo svetla nad temnotami. Preto by v tento večer nemalo byť miesto pre tmy,' vyhlásilo hnutie Cor-Lumen Christi. Vyzýva všetkých veriacich, aby sa 31. októbra zúčastnili na vigilii, po ktorej by v čo najväčšom počte chrámov mala nasledovať poklona pred Najsvätejšou oltárnou sviatosťou.

Deti by sa mali už 31. októbra viesť k sláveniu sviatku Všetkých svätých. Namiesto masiek bosoriek a rôznych netvorov by sa malo deťom umožniť preobliecť sa za svätých. Večer by sa mali vo všetkých domoch postaviť do okien svetlá.

Môj názor...

Európa alebo samostatný ostrov?

Predstavte si jednu situáciu. Polovicu nehnuteľností na Slovensku by vlastnili cudzí štátni príslušníci, napríklad Maďari či Rakúšania. Samozrejme, je to utopistická predstava. Pre takmer všetkých Slovákov nepredstaviteľná. "Už sme tu niečo podobné mali do roku 1918, do minulosti sa vracieť nebudeme," bol by asi najčastejší argument voči podobnej predstave. "Slovensko je hrdým štátom a Slováci sú hrdým národom. Toto nedovolíme. Máme hodnoty, ktoré budeme brániť," argumentovali by iní. Práve všetci takto uvažujúci by však mali zo svojich vyhlásení aspoň trochu poľaviť. Samozrejme, nebolo by dobré, keby sa polovica Slovenska takto rozpredala, ale príslušníci iných národností sú už dávno tu. Navyše sa aj podieľajú na budovaní slovenských národných hodnôt. A tento trend bude aj naďalej pokračovať. Onedlho by sa Slovensko chcelo stať členom Európskej únie. Nie je to však iba o hospodárstve a voľnejšom cestovaní, ale aj o ľuďoch. Keď sa staneme členmi EÚ, konkurencii cudzincov (vlastne oni už nebudú cudzincami) sa nevyhneme. Mnohokrát nám vezmú prácu, budú kupovať slovenské nehnuteľnosti, ktorých ceny sú momentálne pre Západoeurópana v porovnaní s tými uňho doma smiešne, a vrcholom bude, že budú zasahovať do riadenia nášho štátu. Treba si však uvedomiť jednu závažnú vec. Slovensko je v srdci Európy a Európa je otvorená. Nemôžeme sa tváriť, že my sme samostatný ostrov v rozbitom mori. Azda jediným našim problémom je, že nároky v Európe sú veľké a Slovensko na ne zatiaľ nie je zvyknuté. Na Slovensku sa bojíme vziať za niečo zodpovednosť. Keby bolo treba pomôcť, radšej ostaneme na brehu, ako by sme skočili do rozbúrenej rieky. Často sa hovorí, čo my môžeme od Európskej únie dostať; ale čo môžeme dať? Je tu viacero možností, ale Európu môžeme obohatiť minimálne o duchovný rozmer. Slovensko so svojimi tradíciami, ale aj súčasnosťou na to má. Aj na toto obohacovanie iných sa však treba pripraviť. Škoda, že zatiaľ sa o tejto príprave príliš nerozpráva. Teraz je na to ideálny čas.

-pp-

Podpora pre študentov

BRUSEL - Prilákať vynikajúcich študentov z celého sveta a zvýšiť tak úroveň európskeho vysokého školstva je hlavným cieľom programu Erasmus svet, ktorý predstavila Európska komisia (EK). Počas štyroch rokov by malo pomerne vysoké štipendium dostať vyše 4000 študentov z nečlenských krajín Európskej únie. EK sa rozhodla ponúknuť alternatívne riešenie nadaným študentom z celého sveta, vrátane Slovenska, ktorí za štúdiom odchádzajú väčšinou do Spojených štátov. Aby ich stimulovala, ponúkne im od roku 2004 štipendia vo výške až 1600 eur mesačne. Vypĺcanie štipendií umožní dvestomiliónový rozpočet únie a vďaka zvýšiu konkurencieschopnosť európskych univerzít.

V armáde bude dvadsať katolíckych kňazov

BRATISLAVA - Dvadsať katolíckych kňazov by malo pôsobiť po podpísaní zmluvy medzi SR a Svätou stolicou v Ozbrojených silách SR. Zo štátneho rozpočtu si náklady na platy a prevádzkové zabezpečenie duchovných vyžiada takmer 17 miliónov korún. Kňazi by mali pôsobiť aj v Policajnom zbore (PZ) a v Zbore justičnej a vojenskej stráže. Každé krajské riaditeľstvo PZ bude mať prideleného jedného duchovného. Po jednom klerikovi bude mať k dispozícii aj každý nápravno-vojnový ústav. Na základe zmluvy by sa v armáde mal vytvoriť ordinariát - katolícky duchovný úrad s právomocou diecézneho biskupa. Slovensko sa tak zaradí medzi 32 štátov sveta, v ktorých už katolícka cirkev ordinariáty zriadila. Na čele ordinariátu duchovných, pôsobiacich v armáde, bude stáť vojenský biskup či ordinár. Ten bude členom Konferencie biskupov Slovenska a vymenúvať ho bude pápež. Klerici a zamestnanci ordinariátu budú v služobnom alebo pracovnom pomere k ozbrojeným silám a ozbrojeným zborom. Ordinár bude rovnocenným partnerom príslušnému najvyššiemu predstaviteľovi zložky ozbrojených síl alebo zborov. Ordinár a duchovní v služobnom pomere budú mať dôstojnícke hodnosti, vyznamenania, platy, dôchodky a iné náležitosti podľa právnych noriem ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Počet duchovných je stanovený podľa koncepcie tak, aby bol približne jeden duchovný na tisíc vojakov.

Na Slovensku pôsobí sedemnást' biskupov

SPIŠSKÉ PODHRADIE - Za nového pomocného spišského biskupa vysvätili 27. júla v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule Štefana Sečku. Hlavným svätiteľom bol spišský diecézny biskup a predseda Konferencie biskupov Slovenska František Tondra. Spolusväteľmi boli apoštolský nuncius na Slovensku arcibiskup Henryk J. Nowacki a košický arcibiskup Alojz Tkáč. Štefana Sečku, ktorý doteraz pôsobil ako vicerektor Kňazského seminára biskupa Jána Vojtášáka v Spišskej Kapitule, vymenoval za pomocného biskupa Spišskej diecézy 28. júna pápež Ján Pavol II. Ako titulárne sídlo mu zveril mesto Sita v západoafrickej Mauritánii. Štefan Sečka sa stal sedemnástym biskupom pôsobiacim na Slovensku.

Čierne deti bielych rodičov svedčia proti skúmavkám

LONDÝN - K škandálu novorodenca čiernej pleti, ktorý sa narodil bielym anglickým rodičom v dôsledku zámeny skúmaviek, sa vyjadrili aj biskupi Veľkej Británie a Hnutie za život Life. Zástupcovia katolíckej cirkvi v tejto súvislosti požiadali o zmenu súčasného zákona

o umelom oplodnení. Podľa hovorca hnutia Life Petra Gereta je prípad, ktorý už skončil na súde, šokujúci, ale nie prekvapivý. Rozvoj reprodukčnej technológie je mimo kontroly, a toto je iba začiatok nešťastia. S rastúcim počtom detí, narodených týmito metódami, bude podobných prípadov pribúdať. Arcibiskup Peter Smith z arcidiecézy Cardich zdôraznil rozklad rešpektu voči dôstojnosti ľudského života. "Preto je veľmi potrebné uznať posvätnosť sexuálneho spolunažívania v riadnom manželstve, nie iba pre manželskú jednotu, ale aj pre plodenie detí," povedal arcibiskup. Podobné prípady sa už stali v USA roku 1998 a v Holandsku roku 1993.

Ukrajina chce samostatný patriarchát

KYJEV - Ukrajinský prímás kardinál Lubomyr Husar poprosil prezidenta Leonida Kučmu, aby podporil snahu ukrajinských katolíkov získať samostatný patriarchát. Tlmočil tak želanie zboru biskupov, kňazov a laikov, ktorý na júlvom zasadnutí v Rudne pri Lvove znova adresoval Vatikánu žiadosť o vlastný patriarchát. Ukrajinská cirkev sa drží tradície východnej cirkvi, a preto má i jej štruktúru, ku ktorej patrí aj patriarchát. Samostatný správny celok by mal podľa kardinála Husara posilniť jednotu ukrajinskej cirkvi na celom svete, vráťane diaspóry.

Pod obrazom žiaka odhalili nedokončené Rafaelovo dielo

RÍM - V rímskej umeleckej zbierke Galérie Borghese objavili nedokončenú Rafaelovu maľbu z posledných rokov jeho života. Našli ju výskumníci z Národného inštitútu aplikovanej optiky, keď analyzovali infračervené snímky diel Rafaelovho žiaka Giulia Romana. Analýza ukázala, že pod Giuliovým obrazom Madona s dieťaťom a so svätým Jánom Krstiteľom je nie celkom prekrytý Rafaelov obraz na tú istú tému. Podľa kunsthistorikov ide o jedno z posledných Rafaelových diel, ktoré nemohol pre predčasnú smrť dokončiť. Jeho žiak zmenil pôvodný obraz najmä zosilnením efektov svetla a tieňa.

Neposudzujme ľudí

BOSTON - "Pápež dokazuje, že Parkinsonova choroba je záťažou, ale nie je to koniec," znie titulok v denníku Boston Globe, ktorý vyzýva vyvodiť z toho dôsledky. "Rozhodnutia o možnostiach ľudí by sme nemali nikdy robiť závislými od ich veku. Musíme tieto rozhodnutia robiť na základe ich fyzických a psychických možností," píše gerontológ Thomas Perls z Boston Medical center. "82-ročný pápež je presvedčený o tom, že musí odovzdať dôležité poslanstvo, a mladí ľudia mu za to ďakujú," napísal americký lekár.

Komunistka mniškou

PALERMO - Maria Vigliantiová (60), bývalá komunistická starostka Castel di Lucio na Sicílii, matka štyroch detí a dvojnásobná stará mama, sa stala mniškou v klauzúre. Ako informoval taliansky denník La Repubblica, vdova zložila večné sľuby v Kláštore navštívenia Panny Márie v Palerme a zvolila si meno Giovanna Francesca. Jej dospelé deti boli najprv proti rozhodnutiu svojej matky a pokúšali sa ju odhovoriť od vstupu do kláštora. Neskôr však jej rozhodnutie akceptovali.

Nové odpustky

RÍM - Vatikán znova rozšíril možnosti dosiahnutia odpustkov. Vyplyva to z dvoch dekrétov Apoštolskej penitenciárie. Podľa nich môžu odteraz všetci biskupi v konkatedrálnych chrámoch svojich diecéz raz do roka udeliť pápežské požehnanie, s ktorým sú spojené odpustky. Podmienkou dosiahnutia odpustkov je sviatosť zmierenia, sväté prijímanie a modlitba na úmysel Svätého Otca. Konkatedrálne chrámy sú spravidla bývalé katedrály, ktoré cirkevnými územnými reformami stratili hodnotu katedrály.

Apoštolská penitenciária oznámila aj poskytnutie nových odpustkov v súvislosti s úctou k Božiemu milosrdenstvu. Túto úctu pápež Ján Pavol II. zvlášť podporuje. Na jeho želanie sa v budúcnosti v nedeľu Božieho milosrdenstva (nedeľa po Veľkej noci) budú udeľovať mimoriadne odpustky.

Nové tajomstvá ruženca

VATIKÁN- Svätý Otec vyhlásil Rok ruženca, od októbra 2002 do októbra 2003, a zároveň uverejnil apoštolský list Rosarium Virgins Mariae - Ruženec Panny Márie. V ňom navrhol k existujúcim ružencovým tajomstvám ďalších päť, ktoré nazval "tajomstvá svetla."

Prosby k preddesiatku:

1. Ježiš, ktorý nech je Svetlo nášho života;
2. Ježiš, ktorý nech nás uzdravuje milosrdnou láskou;
3. Ježiš, ktorý nech nás vezme k sebe do večnej slávy.

Tajomstvá svetla:

1. Ježiš, ktorý bol pokrstený v Jordáne a začal svoje verejné účinkovanie
2. Ježiš, ktorý zázrakom v Káne Galilejskej otvoril srdcia učeníkov pre vieru
3. Ježiš, ktorý ohlasoval Božie kráľovstvo a vyzýval ľud na pokánie
4. Ježiš, ktorý sa ukázal v božskej sláve na Hore premenenia
5. Ježiš, ktorý nám dal seba za pokrm a nápoj v Oltárnej sviatosti

FESTA - Toronto po slovensky

ŽILINA - V októbri sa v žilinskej športovej hale konal štvrtý ročník celoslovenského stretnutia saleziánskej mládeže - FESTA. Do Žiliny prišlo okolo 2500 mládežníkov z celého Slovenska. Podujatie svojou atmosférou veľmi pripomínalo tohtoročné celosvetové stretnutie mladých v Toronte. Nechýbal ani pochod Žilinou - mladí svojou prítomnosťou dali svetu na vedomie, že sa deje niečo naozaj neobvyklé - že sa chcú stať soľou zeme a svetlom sveta. Festa bola neobyčajná aj tým, že jej niekoľkomesačná príprava v jednotlivých saleziánskych strediskách, formou každodenných zamyslení a samotné stretnutie bolo už len jej vyvrcholením.

Mládežníci vyrazili na stretnutie z Bratislavy a z Humenného dvoma špeciálnymi vlakmi. Po príchode do Žiliny sa masa valila mestom do športovej haly, kde sa vzápätí začal program: kolotoč divadla, tanca a spevu. Zlatým klincom bolo vystúpenie skupiny Heaven's Shore.

Zo zdrojov TK KBS
-pp- a jožo

Nezničiteľná žena

Chodí spať večer o desiatej, aby už o tretej alebo štvrtej nad ránom mohla začať pracovať. Marcela Dobešová, matka štyroch detí, podnikateľka, riaditeľka neziskovej organizácie Áno pre život, koordinátorka Fóra života a ešte aj študentka žilinskej univerzity. Z rozprávania som počula, že je to nezničiteľná žena. Po stretnutí s ňou môžem dodať: nezničiteľná žena s veľkým srdcom.

Pri aktivitách Marcely Dobešovej sa často objavuje slovo "život". "K sociálnej práci som sa dostala v Žakovciach pri kňazovi Marošovi Kuffovi, keď som mu pomáhala s ekonomikou a organizáciou Inštitútu Krista Veľkňaza. Pred piatimi rokmi ma oslovil, že k nemu začínajú chodiť aj ženy, bezdomovkyne a on ich nemôže dať dokopy s problémovými mužmi. V tom období som mala štyri deti, súkromnú firmu trápili ma zdravotné problémy. Bolo to veľmi ťažké rozhodnutie. Bez spolupráce manžela, detí a priateľov by som to nezvládla."

Jeden z členov rodinného spoločenstva im ponúkol malý domček bez vody, na pevné palivo, s drevenou latrínou, ktorý zrekonštruovali a prvá mamička k nim prišla v lete 1998. Bola pre nich veľkým povzbudením, pretože hoci prišla z paneláku do skromných podmienok, bola veľmi vďačná za pomoc. Vzápätí prišla ďalšia a o niečo neskôr sa rozhodli kúpiť ďalší dom. "Bolo to dobrodružstvo, pretože som si povedala, že ak zoženieme peniaze, dom bude a ak nie, tak nebude. Za týždeň som zohnala osemsto tisíc korún."

Cez Maroša Kuffu sa skontaktovali so švajčiarskou organizáciou Ja zum Leben (Áno pre život), ktorá im pomohla radami, ale aj finančne. Podľa nich si vybrali aj meno svojej organizácie. "Veľmi nám pomáha aj slovenský emigrant doktor Mikuláš Havrila, ktorý je naším vzorom, pretože nikdy nestráca nádej. Má veľké zdravotné problémy, ale nerobí mu problém po chemoterapii kedykoľvek prísť na Slovensko."

Príbytky lásky

V jednom domove sú 24 hodinové služby a v prípade potreby sú ženám k dispozícii sociálne pracovníčky a psychologička. V druhom domčeku, ktorý je určitým medzistupňom, sa už ženy starajú samy o seba.

"Niektoré ženy, ktoré k nám prichádzajú, nemajú so sebou nič. Často sú na úteku len s niekoľkými vecami v igelitovej taške bez občianskeho preukazu. Z 90 percent sú z detských domovov, žili bez matky a otec zlyhal alebo boli týrané. Keď k nám príde ubolená žena, doráňaná životom, snažíme sa, aby sa najprv psychicky zotavila, a potom urobíme analýzu príčin, prečo sa dostala do tohto stavu."

Tieto ženy vedia, že v zariadení môžu ostať len niekoľko mesiacov, kým prekonajú krízu. "Žijeme ako veľká rodina a snažíme sa prijímať všetky členky také, aké sú. Samy si nakupujú, varia, starajú sa o deti, učia sa hospodáriť s peniazmi. Chceme pre ne vybudovať aj svojpomocné dielne, v ktorých by sa vyrábali bábky, šila posteľná bielizeň. Samy si píšú žiadosti o podporu, sociálnu pomoc, my im vybavujeme stratené občianske preukazy a zdravotné karty. Keď sú pripravené vrátiť sa späť do života, kontaktujeme sa so sociálnymi úradmi v mieste ich trvalého bydliska a hľadáme, čo ďalej. Novou nádejou je, že by bývali u starších ľudí. Zatiaľ sa to podarilo dvom mamičkám. S takýmto spoložitím máme veľmi dobré skúsenosti, pretože hneď oproti nám je Domov vďaky pre starších ľudí a medzi našimi domovmi sú veľmi pekné vzťahy. Naše mamičky s deťmi chodia do ich parku, rozprávajú sa s nimi a oni ožijú. Hrajú im očka, vzniká prepojenie potreby. Matka potrebuje starú mamu a tá zasa vnúčať. Hľadáme starších ľudí po celom Slovensku, ktorí by našim ženám poskytli ubytovanie alebo opustené domy za prijateľnú cenu."

Kríza otcovstva

Ako je podľa Marcelky možné, že sa tehotné ženy ocitnú bez prostriedkov na ulici a matky utekajú pred manželmi - tyranmi z domu?

"Vo všeobecnosti je to kríza otcovstva a strata zodpovednosti. Štyridsaťročný systém, v ktorom sme mali o všetko postarané, nenútil ľudí k zodpovednosti. Potom sa zo západu začali šíriť myšlienky feminizmu. V rodine zoberie kormidlo do rúk žena a muž je len piate koleso pri voze. Žena si berie na plecيا viac, ako zvláda. Pri výchove detí chýba mužský vzor, a potom sa v rodine šíri agresivita, násilie, nezodpovedné plánovanie rodičovstva, ktoré končí antikoncepciou, potratmi, a ktoré samozrejme prechádza na mladšiu generáciu."

Jednou z aktivít Áno pre život sú semináre o tehotenstve, materstve, antikoncepcii, eutanázii. "U nás sa málo hovorí o interrupcii a aj keď sa hovorí, tak veľmi málo o post abortívnom syndróme. V rodinách, kde bol potrat, je veľa problémov. Nikoho nemôžeme odsudzovať, ale je potrebné o tom hovoriť."

Na jednom z týchto seminárov vznikla myšlienka založiť fórum, v ktorom by sa združovali organizácie chrániace život od počatia až po prirodzenú smrť.

"Keď sme začali robiť semináre, mala som pocit, že som sama v okolí, no predsa som vedela o viacerých organizáciách a jednotlivcoch, ktorí sa zaoberajú touto problematikou. Pri treťom seminári Vybrať si život sme sa snažili nakontaktovať na celé Slovensko."

Prvé stretnutie Fóra pre život bolo v roku 2001 a dnes už zastrešuje 25 mimovládnych organizácií. Neformálne zoskupenie bez právnej subjektivity sa stretáva trikrát do roka a snaží sa riešiť spoločné problémy, vzájomne sa informovať, koordinovať spoločné akcie a sprofesionalizovať ponúkané služby. Marceliným prianím je, aby raz vznikla nadácia, ktorá bude finančne podporovať projekty a organizácie na ochranu života.

Žiarivý príklad bez peňazí

Hoci sú azylové domy Áno pre život príkladnou ukážkou starostlivosti o ženy v núdzi, ku ktorej sa hrdlo hlási štát, tretí sektor i Cirkev, pre nedostatok financií museli dať zamestnankyniam výpovede a pracujú už len ako dobrovoľníčky. "Je paradoxné, že náš štát podporuje viac ľudí, ktorí poberajú podporu v nezamestnanosti, ako sociálnu prácu. Myslím, že peňazí v štátnej kase aj v treťom sektore je dosť. Ľudia, ktorí ich rozdeľujú, však majú iné kritéria. Veľmi zvláštny systém je aj v treťom sektore. Na Slovensku je sedemnášť tisíc občianskych združení. Ne podporujú sa však už existujúce organizácie, ktoré majú jasné vízie a ciele, ale nové, vznikajúce na základe donorom vypísaných grantov. Dostanú peniaze a po ukončení grantu, po roku - dvoch zaniknú."

Marcela je jednou z žien, ktoré popri svojej práci a rodine nezištne pomáhajú iným. V čom spočíva jej nezničiteľnosť? Ako stíha podnikáť, riadiť neziskovú organizáciu, študovať a nezanedbávať pritom rodinu?

"Je to vecou organizácie práce a zapájania ľudí (smeje sa). V rodine je to zabehnutý systém, v ktorom má každý svoju úlohu. Deti sú samostatné a veľmi mi pomáhajú. To isté v práci. Mám okolo seba ľudí, s ktorými to dokážem."

Keď ju pozorujete, stále pracuje. "Raz do roka chodíme na dvojtýždňovú dovolenku. Relaxujem pri šoférovaní auta a čo sa týka spánku, spím päť, až šesť hodín. Veľmi výkonne pracujem skoro ráno, takže chodím spať okolo desiatej večer a už o tretej, štvrtnej pracujem. Keď rodina o pol siedmej vstáva, už mám kus práce za sebou."

MARTINA BRENČIČOVÁ

Foto: autorka

Vy ste svetlo sveta...

Svätý otec na tento rok zvolal celosvetové stretnutie mládeže do kanadského Toronta. Mladí z celého zemejúli putovali na "miesto stretnutia" (práve tak znie preklad slova Toronto z hurónskeho jazyka), aby sa stretli s 82 - ročným starcom. Na prvý pohľad nepochopiteľná vec. Kto však pozná ducha tohto starca, určite vie, prečo tam všetci prišli. Svätému Otcovi sú mladí veľmi blízki. Cíti sa medzi nimi ako medzi svojimi a oni ho spätne milujú ako svojho dobrého starého otca. Radostné "Džon Pól tu, vi lov jú", sa ozývalo pri každom jeho prejave. Hlavným posolstvom Svätého Otca bolo, aby sme sa všetci stali tými, ktorí uchovávajú bohatstvo kresťanstva, ukazujú smer ako ďalej a dávajú životu nepostrádateľnú chuť.

Celú akciu sprevádzala obrovská radosť mladých zo spoločného stretnutia. Všetci mávali jeden druhému na pozdrav a tešili sa z prítomnosti tých druhých. Radosť sa dotkla aj samotných obyvateľov Toronta. Počas putovania na miesta spoločných stretnutí Toronťania zdravili okoloidúcich pútnikov trúbami svojich aut a s veľkými úsmevmi na tvári. Mnohí mali na autách vyvesené vlajky svojich domovín (v Kanade je totiž veľa prisťahovalcov). Svetové dni mládeže (SDM) boli témou číslo jeden vo všetkých kanadských médiách a všetci novinári sa vyjadrovali len v superlatívoch. SDM naozaj osolili život Kanadánov a dali životu v Toronte výnimočnú chuť, aspoň na pár dní. Výzvou pre mladých je, aby dokázali podobne ochutíť život všade vo svete. V tomto čísle sa vám pokúsime sprostredkovať atmosféru kanadských SDM prostredníctvom nášho redaktora, ktorý bol priamym účastníkom a mal možnosť napáchnuť atmosférou kanadskej soli a svetla. Prinášame vám tiež aj väčšinu prejavov Svätého Otca na SDM. Prípadným záujemcom dávame do pozornosti aj to, že sa pripravuje špeciálny materiál o SDM, ktorý obsahuje multimediálne CD, brožúrku, videokazetu. Informácie o distribúcii a možnosti objednania nájdete u nás v redakcii a tiež na našej www stránke: www.dimenzie.sk/wyd2002.

vy ste soľou zeme.

Púť Slovákov po krajine

Keďže do Kanady zo Slovenska je práve naskok, odrazilo sa to aj na účasti Slovákov na stretnutí. Určite to nebolo nechotou, ale skôr vysokou cenou púte. Medzi účastníkmi prevládali skôr mladí už v zárobkovom veku. Každopádne bolo úžasné, že sa tu zišlo až 320 slovenských mladých, ktorí majú možnosť ohlasovať zvesť zo stretnutia ďalej. Veď z Čiech tu bolo len necelých 150 ľudí. Púť organizovala Konferencia biskupov Slovenska, za hojnej podpory kanadských Slovákov.

Do Kanady sme prileteli po skupinkách, keďže nebolo možné zohnať letenky na spoločný let. Už v lietadle bolo podozrivu veľa mladých z rôznych končín sveta a to dávalo tušiť, že ideme na významné podujatie. Na torontskom letisku nás čakalo milé rodinné privítanie - veľký transparent s nápisom "Vitajte Slováci" a usmiate tváre hovoriace po slovensky. Najväčšiu skupinu Slovákov prišiel dokonca privítať aj biskup kanadskej gréckokatolíckej eparchie John Pažák.

Markham - naše prechodné bydlisko

Pôvodne mali byť Slováci umiestnení v diecéze Londýn, ktorá sa nachádza asi 200 kilometrov juhozápadne od Toronta. Na žiadosť KBS a kanadských Slovákov však bola udelená výnimka (organizátori SDM nechceli mladých umiestňovať priamo v torontskej arcidiecéze) a Slováci boli umiestnení v rodinách kanadských Slovákov v širšom okolí Toronta. Tí, ktorým sa už miesto v rodine neušlo, bývali vo veľkej sále pod katedrálou Premenenia Pána. Táto katedrála je obrovským Božím chrámom, ktorý stojí v strede poľa na okraji Markhamu (okrajová časť Toronta). Vzhľadom na rýchlu výstavbu obytných štvrtí sa však predpokladá, že o 3 roky budú všade na okolí obytné štvrte. Základný kameň tejto gréckokatolíckej katedrály posvätil namieste stavby v roku 1984 osobne Svätý Otec Ján Pavol II. Katedrála je nádherným dielom - je to niekoľkonásobne zväčšená kópia slovenského kostola v Lutišti a dokonca ju nájdete v sprievodcovských brožúrkach na zozname pamätihodností Toronta. Stále sa však na nej pracu-

javorových listov

je a do konečnej podoby by sa tento chrám mal dostať do piatich rokov.

Pohostinnosť kanadských Slovákov

Počas pobytu v diecéze čakal na pútnikovbohatý program na každý deň. Hneď na začiatku sme boli na Niagarských vodopádoch a cestou naspäť sme sa zastavili v dvoch slovenských farnostiach v hutníckom meste Hamilton. Miestni Slováci nás všade vrelo prijímali - ako keby sme boli ich vlastní. Niet sa čo čudovať, keď žijú tak ďaleko od domoviny. Ďalší deň nás čakala plavba loďou po jazere Ontário. Keďže kapitánom lode bol Slovak Jozef Jagelka, na palube prevládala čisto slovenská nálada - tancovalo sa v rytmoch slovenských ľudoviek, ktoré hrala dvojica domácich. Z lode sa nám naskytl nádherný výhľad

Kanada

Kanada je po Rusku druhou najväčšou krajinou na svete. Jej rozloha je viac ako 9 miliónov kilometrov štvorcových (180 krát viac ako Slovensko) a žije tu 31 miliónov obyvateľov, z ktorých je 12,5 milióna katolíkov. Katolícka viera je tu najrozšírenejšia (40 %), pomerne hojne sú tu zastúpená United Church (12 %) a anglikáni (8 %). Slovo Kanada pochádza z irokézského slova kanata, čo znamená osada. Hlavným mestom je Ottawa. Kanada patrí ku krajinám s najväčším hrubým domácim produktom a s vysokým sociálnym štandardom (jej hlavní konkurenti v tomto rebríčku sú Švajčiarsko a Nórsko), no napriek tomu prijíma každoročne 300 000 imigrantov - predovšetkým však ľudí s vyšším vzdelaním. Ak sa chcete tam vysťahovať, prichystajte si 70 000 Sk na víza a 10 000 CAD ako depozit na účte.

Kanadu tvorí 13 provincií, pričom v jednej z nich, v Quebecu, sa hovorí po francúzsky. Dvojazyčné nápisy a obaly tovarov však nájdete takmer po celej Kanade. Zaujímavosťou je, že najväčšia provincia Nunavut zaberá štvrtinu rozlohy celej Kanady a žije tam len 25 000 obyvateľov. SDM sa odohrávalo v provincii Ontário, v ktorej diecézach boli umiestnení mladí počas prvej časti programu.

na centrum Toronto so všetkými jeho dominantami. Po nedeľnej omši v markhamskej katedrále nás čakal slávnostný obed a keď sme už boli dopopuku najedení, Kanadania prišli ešte s grilovaním. Našťastie bolo prichystané športové popoludnie, počas ktorého sme mohli prebytočné kalórie hneď aj spáliť. Jeho hlavnou atrakciou bol futbalový zápas slovenského duchovenstva proti kanadskému. Počas zápolenia sa ako veľký športovec vyšvihol hlavne otec biskup Milan Chatur. Nasledujúci deň sme

Milan Chatur a Tomáš Galis

sa presunuli do farnosti sv. Cyrila a Metoda v Mississague, hlavnej slovenskej základne v rámci SDM.

Počas celej púte sa o nás domáci starali na jednotku s hviezdíčkou. Pociť hladu či smádu bol neznámym pojmom. Kanadskí Slováci sa na náš príchod chystali už rok dopredu - organizovali zbierky a rôzne benefičné podujatia a podarilo sa im vyzbierať celkom slušnú kôpku peňazí. Kanadania sa s nami zúčastňovali aj na väčšine programu. Farnosti tu spolu naozaj žili, a to najmä vďaka tomu, že sú často jedinými zhromaždišťami Slovákov v cudzine. Mladých však bolo medzi tamojšími farníkmi pomenej. Často sme sa naopak priamo na programe SDM stretli so slovenským veľvyslancom v Kanade, MUDr. Miroslavom Mikolášikom, ktorého si mnohí pamätáte ako predstaviteľa hnutia za ochranu života, Donum Vitae.

Dni katechéz

Z kanadských diecéz sa už mladí z celého sveta nastahovali priamo do Toronto, centra spoločného programu SDM. Začal sa uvítacou omšou na Exhibition Place, ktorú celebrol torontský arcibiskup kardinál Aloysius Ambrozic a zišlo sa na nej skoro 20000 mladých. Od tohto dňa tam prebiehal Festival mladých. Slováci mali základňu v meste Mississagua, ktoré je vlastne mestom v meste. Počas troch dní v miestnom kostole prednášali katechézy naši biskupi - Milan Chatur a Tomáš Galis. Prvý deň bola téma Vy ste svetlo sveta, druhý deň Vy ste soľ zeme a na tretí

deň bola téma Sviatosť pokánia a katechéza skončila veľkou spovedou, keď mali plné ruky práce všetci prítomní kňazi.

Uvítanie svätého otca

Popoludní sme každý deň putovali dve hodiny autobusom a metrom do centra Toronta na spoločný program. V štvrtok 25. júla bolo súčasťou Na oficiálne uvítanie Svätého Otca sa - ako inak - zhromaždila obrovská masa ľudí so zástavami zo všetkých kontinentov sveta. Na úvod sme si zapievali hymny všetkých doterajších stretnutí, kanadskí mladí priniesli kríž SDM, ktorý postavili na hlavnom pódiu. Svätý Otec hovoril o túžbach mladého človeka. Základná túžba človeka je túžba po šťastí. Dnešný svet nám ponúka množstvo túžieb a je na nás, aby sme si vybrali tie správne. Niektoré v nás vzbudzujú len ďalšie túžby a nikdy nás nenaplnia. Ježiš má pravú odpoveď na naše túžby, chce len, aby sme mu uverili. Skutočná radosť, to je víťazstvo, niečo, čo sa nedá dosiahnuť bez dlhého a ťažkého zápasu. Veľmi ma dojal jeden mladík z USA, ktorý prišiel do tohto obrovského davu aj so svojou dvojmesačnou dcérkou, ktorej chcel takto sprostredkovať obrovský zážitok zo stretnutia s pápežom.

Na druhý deň sme sa zúčastnili krížovej cesty v centre Tronta. Druhú najhlavnejšiu ulicu Toronta - University avenue, celý večer blokovali mladí, ktorí chceli prežiť s Kristom jeho vykupiteľskú cestu utrpenia na Kalváriu. Krížovú cestu tahrli profesionáli, nechýbali rímski vojaci, plačúce ženy, ani Kristus visiaci na kríži. Atmosféru dotvárali monumenty obrovských torontských mrakodrapov - pripomínali, že krížová cesta sa odohráva aj v dnešnom svete. Krížovú cestu sledoval aj Svätý Otec cez televíziu.

Hlavné stretnutie

V sobotu sa všetci pútnici vybrali na púť na Downsview lands - tam sa odohrávalo samotné

Toronto

Metropola Kanady je zároveň hlavným mestom provincie Ontario. Indiánsky preklad je priamo predurčený na akciu typu SDM - Toronto po hurónsky znamená "miesto stretnutia". Toronto je známe aj ako jedno z najmultikulturálnejších miest sveta. Polovička jeho obyvateľov sa narodila mimo Kanady a tretina hovorí doma iným jazykom ako angličtinou. Toronto je štvrtým najväčším mestom severnej Ameriky (po Mexiku City, New Yorku a Los Angeles), je finančným centrom celej Kanady. Žije tam 2,5 milióna obyvateľov a v 200 kilometrovom okruhu Toronta sa nachádza tretina obyvateľstva celej Kanady.

Mesto sa nachádza na brehu jazera Ontário. Jeho centrum tvorí džungľa vysokých mrakodrapov. Dominantou mesta je 533 metrov vysoká CN tower - najvyššia voľne stojaca veža na svete (vyššia je len televízna veža v Poľsku, ktorá je však ukotvená kotevnými lanami a slúži len pre technikov). Počas SDM veža praskala po švíkoch - v rade sa čakalo 2-3 hodiny. Na vyhlídkovej plošine sa nachádza aj časť so sklenenou podlahou. Medzi ďalšie atrakcie Toronta patrí hokejová Sieň slávy, ZOO, Ontárijské kráľovské múzeum (počas SDM tu boli aj vzácne exponáty z vatikánskeho múzea), zábavný park Paramount či Exhibition Place, kde sa odohrávala väčšina Festivalu mladých počas SDM. Práve tu sa nachádza aj prvé trojrozmerné IMAX kino na svete.

Mimo centra mesta tvoria Toronto väčšinou obytné štvrte, kde je nízka zástavba a preto je mesto veľmi rozľahlé. Napriek tomu, že sú tu dve linky metra a premávajú tu prímestské vlaky, je doprava bez auta časovo veľmi náročná. V meste nájdete diaľnice, ktoré majú sedem pruhov v každom smere, no napriek tomu sa tam tvoria zápchy.

Svetový deň mládeže v číslach

- 3000 chlapcov a dievčat účinkovalo počas Festivalu mladých na 750 podujatiach
- 3,5 milióna vydanýchpokrmov
- 25 000 dobrovoľníkov (najviac Talianov)
- 15 000 školských autobusov použitých na prepravu pútnikov v provincii Ontario, spolu bolo použitých 25 000 rôznych autobusov (z toho 5000 z USA)
- 3500 akreditovaných novinárov (mimochodom, Nové Dimenzie boli jediným akreditovaným médiom zo Slovenska, hoci prítomné boli aj iné naše médiá)
- 30 miliónov kanadských dolárov (900 miliónov Sk) - s takou stratou skončil rozpočet SDM v Toronte
- na 135 rôznych miestach sa prednášali katechézy
- vyše 500 zúčastnených biskupov
- 200 kňazov v Coronation Park, neustále počas programu k dispozícii pre vysluženie sviatosti zmierenia (spolu spovedalo 1000 kňazov)
- 750 litrov spotrebovaného omšového vína a 3 milióny hostí
- 42 000 km prešiel kríž SDM za dva roky a bol vo všetkých 72 kanadských diecézách, posledných 545 km z Montrealu ho preniesli prešiel peši.
- 800 000 pútnikov prítomných na záverečnej pápežskej omši

stretnutie so Sv. Otcom. Je to veľká plocha bývalého vojenského letiska, ktorá sa nachádza blízko stredu mesta. Púť merala 8 kilometrov, ale väčšina mladých si ju skrátila metrom na približne dva kilometre. Bolo však aj veľa poctivcov. Tí, ktorí si pamätajú množstvo fliaš s vodou z Ríma, by však boli v Toronte sklamaní. Na konci púte boli akurát obchodníci s vodou za dva doláre.

Zhromaždište sa rýchlo plnilo a všade viali zástavy celého sveta. Po rozdaní obedov a večerí (mimochodom strava za veľa nestála) sme sa už všetci tešili na "Lolka," ako volajú Poliáci Karola Wojtylu. Za obrovského aplauzu prišiel okolo siedmej a slávil sme s ním večernú vigíliu. Obrad bol nielen duchovným, ale aj kultúrnym zážitkom. Aj tí, ktorí boli vzadu, videli všetko na veľkých obrazovkách. Mladí zakotvili kríž SDM pred oltárom v kope soli a nasledoval obrad roznášania svetla, symbolizujúceho Krista. Svätý Otec vo svojom príhovore zdôraznil, že základným kameňom v našom živote je Ježiš Kristus a dodal, že najkrajším darom, ktorý môžeme dať Cirkvi, je to, že budeme svetlom a soľou pre svet. Počas vigílie zazneli aj dve prosby v slovenčine. Pomaly sa stmievalo, takže atmosféru vygradovalo postupné zapalovanie sviečok v dave a rozsvietenie 30 metrového kríža nad hlavným pódium.

Nocovali sme v spacákoch na otvorenom priestranstve. Ráno o šiestej sa však spustil dážď. Všetci zmokli, no väčšinu to neodradilo. Krátko po začiatku svätej omše však dážď ustal a vykuklo slnko, ktoré nás vysušilo. Svätý Otec to komentoval slovami, že to bol krst Ducha Svätého. V homílii pápež zdôraznil, že svet potrebuje svedkov evanjelia, potrebuje, aby sme boli soľou zeme a svetlom sveta. Soľ konzervuje potraviny, my máme uchovávať živú prítomnosť Krista. Soľ sa používa na ochucovanie, my máme byť tí, ktorí dávajú životu chuť. Ďalej hovoril: "Vy ste mladí a pápež je starý (nato sa zdvihlo obrovské skandovanie "Pápež je mladý") a trochu unavený. Ale on sa ešte stále úplne stotožňuje s vašimi nádejami a túžbami." Na konci omše nás pápež pozval na ďalší Svetový deň mládeže do nemeckého Kolína.

Po návrate späť do Mississagui nás čakala krásna veselá rozlúčka s hosťami a postupne sme začali odlietať domov, hoci niektorí z nás sa ešte chvíľu v Kanade či v USA zdržali.

Jožo Šoltés

Festival radosti

Od stretnutia v Paríži v roku 1998 je súčasťou programu SDM aj Festival mladých. Je to obrovské podujatie, na ktorom možno zažiť množstvo kultúrnych a duchovných aktivít. Tohtoročný Festival mladých zahŕňoval vyše 750 rôznych vystúpení, mladí si mohli posediť v internetových kaviarňach, počúvať koncerty kresťanských umelcov, pozeráť filmy, zúčastniť sa divadelných a tanečných predstavení či spoločne sa modliť pri Ježišovi prítomnom v Eucharistii. Celý festival mal za cieľ upriamiť pozornosť na Ježiša Krista, ktorého sem prišli všetci osláviť.

Hlavným problémom pútnika sa stal výber programu. Stihnúť všetko bolo nad ľudské sily. Človeka navyše lákali aj svetské atrakcie Toronta. Pútnik si musel vybrať, čo chce vidieť a venovať sa tomu. Prechádzanie z aktivity na aktivitu bolo zbytočnou stratou času a človek nevidel potom nič poriadne. Tento rok však bolo veľkou výhodou, že väčšina aktivít bola sústredená na jednom mieste - v priestoroch Exhibition Place - veľtržného komplexu Toronta, ktorý má skoro 100 000 metrov štvorcových. Napriek tomu, prejsť celý tento priestor vyžadovalo polhodinu chôdze, ďalších 40 minút chôdze bolo vzdialené centrum Toronta, kde sa odohrával zvyšok aktivít Festivalu mladých. Medzi najväčšie hviezdy festivalu patrili gospelový spevák Jean Michel Talbot či George Weigel, autor posledného, veľmi impresívneho životopisu Jána Pavla II.

K nedmysliteľnej súčasťi programu patrí aj voľná zábava na plochách Exhibition Place. Mladí tancovali a spievali piesne zo svojich domovín. Bol to veľký stret kultúr celého sveta. Všade kade sa človek pohyboval viali zástavy celého sveta a nemožno povedať, že by nejaká dominovala. Základnou otázkou, ktorú sa každý pýtal bol: "Where are you from?" Na naše Slovakia sa až podozriivo veľa ľudí chytalo kde to je. Aj keď bolo aj veľa ľudí, ktorý sa na nás pozreli z rozpačitým úsmevom, že či to je nejaký štát v USA.

Súčasťou festivalu boli aj dve filmové premiéry. Obidva filmy boli o žene, ktorá je symbolom svätosti a nosí meno Tereza. Jeden film však bol o sv. Tereze z Lisieux a druhý o Matke Tereze. Prvý má názov "Príbeh duše" a je to prvý film, natočený v angličtine o tejto svätici. Druhý sa volá "Matka Tereza - Dedičstvo," a je vlastne dodatkom k filmu "Matka Tereza", ktorý jeho autori Ann a Jeanette Petrie natočili v roku 1985. Ide o hodinový dokument o posledných rokoch dramatického života Matky Terezy.

Pochváliť treba torontskú verejnú dopravu, ktorá nápor pútnikov zvládla viac- menej úspešne. Všetky vlakové linky boli posilnené mimoriadnymi vlakmi, metro premávalo na plný výkon a električky k Exhibition Place premávali takmer jedna za druhou. Torontskí policajti zvládli poriadok v doprave aj na nástupištiach k vlakom na výbornú - chaos z Ríma sa neopakoval.

Novinka stretnutia - služba bližným

Novinkou tohtoročných SDM bol program sociálnej služby, v rámci ktorého sa mohli mladí zapojiť do rôznych sociálnych programov v najväčšom meste Kanady. Organizátori pripravili priame aktivity, medzi ktorými bolo triedenie jedla či šatstva pre bezdomovcov, návšteva opustených v nemocniciach, pomoc telesne postihnutým ľuďom, ale aj rôzne ekologické aktivity. Popri priamych aktivitách prebiehali aj diskusie o mnohých problémoch dnešného sveta a mnohé torontské organizácie prezentovali svoju praktickú činnosť.

Ja osobne túto novinku hodnotím veľmi pozitívne - mladí majú možnosť svoje nadšenie zo stretnutia s Kristom priamo zakúsiť pri stretnutí v Kristovi trpiacom, prítomnom v ľuďoch trpiacich núdzou. Keď sa mladí naučia vnímať potreby tých, ktorých si často nikto nevšima, môžu byť naozaj svetlom vo svete. Praktická realizácia aktivít v rámci sociálnej služby však bola trochu problematická. Bolo sa treba na sociálnu službu dopredu prihlásiť a často ani samotní organizátori nevedeli, kde sa tak dá spraviť. Napriek tomu sa týchto aktivít podľa oficiálnych štatistík zúčastnilo skoro 100 000 mladých. Sociálnu službu vysoko hodnotili aj kanadské médiá.

Zuzana Jurčová členka organizačného tímu

Prečo a ako si sa dostala na SDM?

Dostala som sa sem zázrakom, bol to dar a možno aj poslanie. V liste, ktorý nám napísal Svätý Otec, nás volá, aby sme prišli do Toronta, išli do ulíc a evanjelizovali. Ja som cítila veľkú túžbu sem prísť a niečo pre SDM spraviť.

Prežila si tu nejaký zázrak?

Najväčším zázrakom som ja sama, pretože Boh spravil cez také čudo, ako som ja, naozaj veľké veci. Obdivujem Boha cez seba ako zázrak.

Mons. John Pazak biskup kanadskej greckokatolíckej eparchie

Veria v Ježiša kanadskí mladí?

Áno veria, no v našej spoločnosti majú aj veľa ponúk, medzi ktorými si musia vyberať. Hlboko v ich srdci však je túžba po šťastí. V našej eparchii je však žiaľ málo mladých, zhromažďujú sa tu skôr starší ľudia. Kanadskí mladí sa neradi zaväzujú dopredu. Nechávajú si možnosť voľby na poslednú chvíľu. Možno aj preto bolo dopredu prihlásených viac účastníkov z Talianska ako z Kanady.

Ako vnímate mladých Slovákov?

Ja som veľmi prekvapený vašou vierou a odovzdanosťou Cirkvi. Vaša viera sa ukazuje sama: na spôsobe modlitby, zapájaní sa do liturgie. Vašou vierou som bol veľmi dojatý od vášho priletu, počas všetkých aktivít až po dnešný športový deň.

Mons. Milan Chatur biskup košickej eparchie

Aký má význam púť pre mladého človeka?

Človek putuje od narodenia, celý život. Putujeme k večnosti, k cieľu, ktorým je Boh. Táto púťsymbolicky vyjadruje našu cestu za hlavou Cirkvi. Za tým, ktorý nám ukáže smer našej cesty.

Odkaz pre tých, ktorí sledovali púť zo Slovenska...

Nebudte smutní. Táto púť nie je o tom, aby sme boli priamo tu na mieste. Dôležité sú myšlienky - túžba byť svetlom sveta a soľou zeme. Ak toto prenikne do duší mladých a tí potom budú tieto myšlienky hlásaťďalej, bude to veľký úspech.

SDM Quo vadis?

Tohtoročné Svetové dni mládeže boli už celkovo sedemnástymi a zároveň ôsmymi na medzinárodnej úrovni. SDM predchádzali stretnutia mládeže na kvetné nedele v rokoch 1984 a 1985, kde sa zúčastnilo vždy cez 300 000 mladých. Prvý SDM však zvolal Ján Pavol II v roku 1996 a slávil sa v diecézach po celom svete. Prvé medzinárodné stretnutie sa konalo v roku 1987 v Argentíne. Odtedy sa SDM každý druhý rok slávia medzinárodne a rok medzitým na úrovni lokálnych cirkví. SDM sa postupne stali dôležitou udalosťou v živote Cirkvi a v živote mladých. Od roku 1986 sa však Svetové dni mládeže zároveň veľmi zmenili.

Posolstvo chudobným

Veľmi zaujímavá je korelácia blahobytu usporiadateľskej krajiny a počtu účastníkov stretnutia - čím je bohatšia krajina, kde sa SDM konajú, tým je menší počet účastníkov. Tohtoročné stretnutie v Toronte s účasťou 800 000 pútnikov do tejto nepriamej úmernosti úplne zapadá. Výnimkou bolo len stretnutie v Ríme, ktoré sa konalo v jubilejný rok v srdci Cirkvi. Zdá sa, že v krajinách, kde mladí nemajú veľa peňazí, je túžba po stretnutí s Kristom oveľa väčšia. Kristus nás však poslal ohlasovať evanjelium práve chudobným.

Rok	Mesto	Krajina	Počet účastníkov	HDP na hlavu
1987	Buenos Aires	Argentína	1.000.000	12.900
1989	Santiago de Compostela	Španielsko	500.000	18.000
1991	Czestochova	Poľsko	1.200.000	8.500
1993	Denver	USA	600.000	36.200
1995	Manila	Filipíny	4.500.000	3.800
1997	Paríž	Francúzsko	1.100.000	24.400
2000	Rím	Taliansko	2.200.000	22.100
2002	Toronto	Kanada	800.000	24.800

Títo možno práve preto, že nemajú veľa alternatívnych životných ponúk, Kristovu výzvu akceptujú a túžia po stretnutí s ním. Boh nám dal slobodu v rozhodovaní, no majetok nám toto rozhodovanie často sťažuje, keďže práve vďaka nemu máme k dispozícii ďalšie možnosti rozhodovania.

Nový šat SDM

Posledné tri stretnutia však dostali úplne nový charakter. Prvých päť SDM malo charakter stretnutia na "zelenej" lúke (po stretnutí to bola skôr lúka blatová), pričom program spočíval z pápežskej omše a kultúrneho programu v predvečer podujatia. V Paríži však boli prvýkrát stretnutia obohatené o zážitok z pobytu v diecézach miestnej cirkvi a tiež bol prvýkrát organizovaný Festival mládeže. Práve toto umožnilo mnohým mladým plnohodnotnejšie prežiť stretnutie s rovesníkmi, ale predovšetkým s Kristom. Festival mládeže je vyjadrením túžby mladých po spoločnom stretávaní, spoločnej zábave a zdieľaní hodnôt a problémov, ktoré prežívajú v rôznych častiach sveta. Ja osobne túto časť SDM považujem za veľmi podstatnú. Samozrejmosťou sa stáva vydávanie CD či predaj upomienkových predmetov s logom SDM, ktoré tvoria zdroj príjmov pre rozpočet podujatia. Po organizačnej stránke sa stali SDM veľmi náročným podujatím. Zabezpečiť dopravu, ubytovanie, stravu a program pre miliónovú masu nie je jednoduchá záležitosť.

Kam putovať ďalej?

Posledné stretnutia sa konali práve v krajinách, ktoré si môžu dovoliť zorganizovať takéto podujatie na profesionálnej úrovni. Ďalšie stretnutie bude v nemeckom Kolíne a výber tohto miesta len signalizuje nastúpený trend. Bohaté krajiny sú na druhej strane zväčša aj geograficky vzdialené od krajín chudobných a hrozí, že sa zo SDM stane "stretnutie bohatých". Katolíckych krajín s pomerne silnou ekonomikou však už na svete nie je veľa, a tak nás môže čakať buď scenár opakovania sa krajín, alebo budeme svedkami aj stretnutia v chudobnejších krajinách. Viem si predstaviť nádherné stretnutie v ohnivej Brazílii, ale úžasné by mohlo byť stretnúť sa napríklad aj v chudobnom kenskom Nairobi. Malo by to čosi do seba, veď chudobní by boli doma a mladí z bohatých krajín by na cestu predsa mali prostriedky. Aktivity sociálnej služby by v krajine tretieho sveta nadobudli rozmer nezištnej pomoci bohatého sveta chudobnému. Podujatie by možno nebolo zorganizované na takej vysokej úrovni, ako sme toho svedkami dnes, ale po sociálnej a ľudskej stránke by to bolo veľké plus. Treba si však uvedomiť, čo je na stretnutí podstatné.

Prejav pápeža Jána Pavla II. po prilete do Toronta

Drahí Kanadania! V živej pamäti mám spomienky na moju prvú apoštolskú cestu k vám v roku 1984 ako aj moju krátku návštevu Indiánov v Denendehu v roku 1987. Tentoraz sa musím uspokojiť iba s pobytom v Toronte a odtiaľto zdravím všetkých občanov Kanady. Modlím sa a ďakujem Pánu Bohu za to, že tak hojne poželal vašu veľkú a nádhernú krajinu.

Na Svetový deň mládeže sa schádzajú mladí ľudia zo všetkých kútov sveta. Svojimi darmi rozumu a srdca predstavujú budúcnosť sveta, no odzrkadľujú v sebe aj ľudstvo, ktoré často nepozná ani pokoj, ani spravodlivosť.

Mnoho životov sa začína a končí bez radosti a bez nádeje. Toto je jeden z hlavných dôvodov Svetového dňa mládeže. Mladí sa stretávajú, aby sa silou svojej viery v Ježiša Krista zapojili do takého veľkého diela, akým je mier a solidarita medzi ľuďmi. Vďaka ti, Toronto!

Vďaka ti, Kanada, za prijatie a otvorenú náruč, ktorú im otváraš.

Vo francúzskej verzii vašej štátnej hymny Ó, Kanada, spievate: "Pretože tvoja ruka môže držať meč, môže niesť aj kríž..." Kanadania sú vďaka spojeniu mnohých rozličných kultúrnych prvkov dedičmi mimoriadne bohatého humanizmu, ale jadrom vášho dedičstva je duchovný a nadprirodzený pohľad na život, založený na kresťanskom zjavení. To dalo životný impulz rozvoju slobodného, demokratického a solidárneho spoločenstva, známeho ako zástancu ľudských práv a ľudskej dôstojnosti. po celom svete.

Vo svete plnom veľkých etických a sociálnych napätí i zmätkov ohľadom samotného zmyslu života, Kanadania majú neporovnateľný poklad, ktorý môžu ponúknuť ako svoj príspevok. Musia však, samozrejme zachovať to, čo je v ich dedičstve hlboké, dobré a účinné. Modlím sa, aby Svetový deň mládeže dali všetkým Kanadanom príležitosť uvedomiť si hodnoty, ktoré sú podstatné pre dobrý život a pre ľudské šťastie.

Prejav Jána Pavla II. na ceremónii privítania na Exhibition Place v Toronte

Drahá mládež!

Blahoslavenstvá sú Magnou Chartou kresťanstva. Znova sa zahliadnime očami našich srdc na to, čo sa vtedy prihodilo. Dav ľudí sa zhromaždil okolo Ježiša na hore: muži aj ženy, mládež aj starší ľudia, zdraví aj nevládni, prichádzajúci z Galilei, ale aj Jeruzalema, či Júdei, z miest Dekapolisu, či Týru a Sidonu. Všetci netrpezlivo čakali na slovo, či gesto, ktoré by im dalo povzbudenie a nádej.

Aj my sme sa tu dnes večer zhromaždili, aby sme pozorne počúvali Pánove slová. On hľadá na vás zo zalúbením: prichádzate z rôznych regiónov Kandy, Spojených štátov amerických, Strednej a Južnej Ameriky, Európy, Afriky, Ázie, Oceánie. Počul som vaše rozradostené hlasy, vaše výkriky, váš spev a cítil som hlbokú túžbu, ktorá bije vo vašich srdciach: Chcete byť šťastní!

Milovaná mládež, mnoho zvodných hlasov k vám dolieha zo všetkých strán. Mnohé z nich vám hovoria o radosti, ktorú môžete nájsť v peniazoch, v úspechu, v moci. Predovšetkým však ponúkajú potešenie, ktoré pochádza z povrchných a prchavých zmyslových rozkoší.

Milí priatelia, pápež, starý vekom, ale stále mladý srdcom, odpovedá na vaše túžby po šťastí slovami, ktoré kedysi vyslovil niekto iný. Sú to slová, ktoré zneli pred dvetisíc rokmi. Sú to slová, ktoré sme opäť počuli dnes večer: "Blahoslavení ste ..." Kľúčovým slovom v Ježišovej náuke je slovo označujúce radosť: "Blahoslavení ste..."

Ľudia sú stvorení, aby boli šťastní. Potom je oprávnená aj vaša túžba po šťastí. Ježiš má odpoveď na túto vašu túžbu. Ale chce od vás, aby ste mu uverili. Skutočná radosť to je víťazstvo, niečo, čo sa nedá dosiahnuť bez dlhého a ťažkého zápasu. Kristus pozná tajomstvo tohto víťazstva.

Dobre viete, čo sa stalo na začiatku. Rozpráva o tom kniha Genézis: Boh stvoril muža a ženu v raji, Edene, lebo chcel, aby boli šťastní. Nanešťastie hriech zničil tento plán. Ale Boh sa nevzdal po tejto porážke. Poslal na svet svojho Syna, aby nám ukázal ešte krajšiu víziu neba. Boh sa stal človekom - ako nám hovoria cirkevní otcovia - preto, aby sa muži a ženy mohli stať Bohom. Je to rozhodujúci bod obratu, ktorý sa v ľudskej histórii naplnil Vtelením.

O akom zápase to hovoríme? Sám Ježiš nám dáva odpoveď. "On, hoci má božskú prirodzenosť," ako píše sv Pavol, "nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, ..., uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť" (Flp 2, 6-8). To bol zápas až na smrť. Kristus vybojoval túto bitku nie za seba, ale za nás. Jeho smrť sa stala zdrojom života. Hrob na Kalvárii sa stal kolískou novej humanity na jej ceste k ozajstnému šťastiu.

Reč na hore bola najdôležitejším bodom na tejto ceste. A osem blahoslavenstiev je ukazovateľmi smeru na tejto ceste. Je to ťažká cesta hore kopcom, ale On ju už prešiel pred nami. Jedného dňa povedal: "Kto mňa nasleduje, nebude chodiť po tmách" (Jn 8, 12). A na inom mieste dodal: "Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť, a aby vaša radosť bola úplná" (Jn 15, 11).

Ak ideme s Kristom, potom môžeme okúsiť radosť, skutočnú radosť! Predovšetkým preto nám znova opakuje aj dnes svoju proklamáciu radosti: "Blahoslavení ste ..."

Teraz, keď máme privítať jeho spanilý kríž, - ten kríž, ktorý sprevádzala mládež na cetách celého sveta - nech toto potešujúce a namáhavé slovo zaznie v tichu vašich srdc: "Blahoslavení ste ..."

PROCESIA SO SV. KRÍŽOM

Zhromaždení okolo Pánovho kríža pohliadnime naň: Ježiš sa neobmedzil len na kázanie blahoslavenstiev, On ich aj žil! Pohliadme nanovo na jeho život, znovučítajúc Evanjelia a žasnime: najbiednejší z biednych, najmiernejší z tichých, človek s najčistejším a najmilosrdnejším srdcom nie je nik iný, ako Ježiš. Blahoslavenstvá nie sú ničím iným, ako opisom tváre, Jeho tváre!

Rovnako Blahoslavenstvá opisujú, akým by mal byť kresťan: je to portrét Ježišovho učeníka, obraz tých, čo prijali Božie kraľovstvo a túžia prežiť život podľa nárokov Evanjelia. To k ním Ježiš hovorí, nazývajú ich blahoslavenými.

Radosť prisľúbená v blahoslavenstvách, je radosťou samého Ježiša: radosť hladná a objavená v poslušnosti Otcovi a v darovaní seba iným.

Mládež z Kanady, z Ameriky a zo všetkých strán sveta! Pri pohľade na Ježiša sa naučte, čo znamená byť chudobný duchom, tichý, milosrdný, čo znamená hľadať spravodlivosť, byť čistého srdca, šíriť pokoj.

S pohľadom upreným na neho objavte cestu tolerancie a zmierenia vo svete, často vystavené-

mu ničivému násiliu a teroru. V uplynulom roku sme mali možnosť vidieť z dramatickou výraznosťou tragické tváre ľudskej podlosti. Zbadali sme, čo sa môže stať, keď vládne nenávisť, hriech a smrť.

No dnes sa v našom zhromaždení rozlieha Ježišov hlas. Je to hlas života, nádeje, zmierenia, hlas spravodlivosti a pokoja. Započúvajme sa do tohto hlasu!

Drahí priatelia, Cirkev dnes hľadá na vás s nádejou, a očakáva od vás, že budete ľuďmi Blahoslavenstiev.

Blahoslavení ste, ak ste takí, ako Ježiš, ak ste chudobní duchom, dobrí a milosrdní, ak skutočne hľadáte, čo je spravodlivé a správne, ak ste čistého srdca, šírite pokoj, milujete úbohých a slúžite im. Blahoslavení ste!

Len Ježiš je skutočným Majstrom, len Ježiš nám predstavuje nemenné poslanstvo, ktoré dáva odpoveď na najhlbšie túžby ľudskeho srdca, lebo len On vie "čo je skryté v každom človeku" (por. Jn 2, 25). Dnes vás vyzýva, aby ste boli soľou zeme a svetlom sveta, aby ste si vybrali dobro, žili v spravodlivosti, stávali sa nástrojmi lásky a pokoja. Jeho volanie neustále žiada vybrať si medzi dobrom a zlom, medzi svetlom a tmou, medzi životom a smrťou. A rovnako dnes pozýva nás, zhromaždených tu, na brehu jazera Ontário.

Za akým volaním pôjdu strážcovia zornice? Uveriť v Ježiša znamená prijať jeho slovo, aj keď je v rozpore s tým, čo hovoria iní. To znamená zavrhnúť vábenie hriechu, nech by bolo akokoľvek príťažlivé, a vydať sa na ťažkú cestu plnú evanjeliových cností.

Mladí ľudia, čo ma teraz počúvate: odpovedzte Pánovi silnými a šľchetnými srdcami! On s vami počíta! Nikdy nezabúdajte, že Kristus vás potrebuje k naplneniu svojho plánu spásy. Kristus potrebuje vašu mladosť a váš obrovské nadšenie, aby ním ohlasovaná radosť zaznela v novom tisícročí. Odpovedzte na jeho volanie tým, že dáte svoj život Jemu v službe bratom a sestrám. Verte Kristovi, pretože On vám verí.

Pane Ježišu Kriste, vyhlás ešte raz svoje Blahoslavenstvá v prítomnosti týchto mladých ľudí, zhromaždených v Toronte na Svetovom dni mládeže.

Pohliadni na nich z láskou a započúvaj sa do ich mladých srdc, pripravených zveriť Ti svoju budúcnosť.

Ty ich voláš, aby sa stali "soľou zeme a svetlom sveta".

Prejav Jána Pavla II. pri večernej vigílii, Downsview Park, Toronto

Milá mládež.

Keď som kedysi dávno v roku 1985 chcel začať Svetové dni mládeže, mal som v srdci slova svätého apoštola Jána, ktoré sme si dnes večer vypočuli: "Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadali a čoho sa naše ruky dotýkali, to zvestujeme: Slovo života... zvestujeme ho aj vám" (por. 1 Jn 1, 1.3). A predstavoval som si Svetové dni mládeže ako dôležitý moment, kde by mladí celého sveta mohli stretnúť Krista, ktorý je večne mladý, a naučiť sa od neho hlásať evanjelium svojim vrstovníkom.

Dnes večer spolu s vami dobreročím a ďakujem Pánovi za dar, ktorý dal Cirkvi cez Svetové dni mládeže. Zúčastnili sa na nich milióny mladých ľudí, ktorí sa vďaka nim stali lepšími a ngažovanejšími svedkami kresťanstva. Osobitne ďakujem vám, ktorí ste prijali moje pozvanie, a prišli sem do Toronta, aby ste "prišli vyjadriť pred svetom vašu radosť z toho, že ste stretli Ježiša Krista, vašu túžbu stále lepšie ho poznávať, vašu snahu ohlasovať evanjelium spásy až po najvzdialenejšie končiny zeme!" (Posolstvo pre 17. SDM, č. 5)

Nové tisícročie sa začalo dvomi protichodnými scenármi: na jednej strane množstvom pútnikov, čo prišli do Ríma v Roku Veľkého jubilea, aby prešli Svätou bránou, ktorou je Kristus - náš Spasiteľ a Vykupiteľ a na druhej strane hrozným teroristickým útokom v New Yorku ako obrazom sveta, kde sa zdá, že má prevahu nepriateľstvo a nenávisť.

Otázka, ktorá tu vyvstáva, je veľmi dramatická: Na akých základoch je treba stavať nové historické obdobie, ktoré vychádza z veľkých zmien v 20. storočí? Stačí sa spoľahnúť na technologickú revolúciu, ktorá, ako sa zdá, je riadená iba kritériami produktivity a efektivity, bez vzťahu k duchovnému rozmeru človeka a bez etického univerzálne platného rozlišovania? Je správne uspokojiť sa s povrchnými odpoveďami na základné problémy a nechať život ponechaný iba na pudové sklony, krátkodobé senzácie a chvíľkové nadšenia?

Otázka sa stále vracia: Na akých základoch, na akých istotách založíme vlastnú existenciu aj existenciu spoločnosti, do ktorého patrime?

Drahí priatelia, v bezprostrednosti vašich srdc, v nadšení vašej mladosti poznáte odpoveď a svedčíte o nej aj vašou prítomnosťou tu dnes

večer: iba Kristus je tým základným kameňom, na ktorom sa dá pevne postaviť budúcnosť vlastného života. Iba Kristus, poznaný, kontemplovaný a milovaný, je verný priateľ, ktorý nesklame, ktorý je spoločníkom na ceste a ktorého slová rozpaľujú srdcia. (por. Lk 24, 13-35).

V 20. storočí si často človek myslel, že sa môže zaobísť bez tohto uholného kameňa a pokúsiť sa vybudovať civilizáciu bez Boha, a skončilo to tak, že človek ju postavil proti sebe! No kresťania vedia, že nemožno odmietnuť, či ignorovať Boha bez poníženia človeka.

Očakávanie, ktoré ľudstvo prežíva uprostred toľkých nespravodlivostí a utrpení, je nádejou pre novú civilizáciu, ktorá bude v znamení slobody a pokoja. Ale k tomuto predsavzatiu je potrebná nová generácia budovateľov, hnaných nie strachom či násilím, ale naliehavou potrebou pravej lásky. Musia sa naučiť stavať tehlu po tehle tak, aby budovali mesto Boha v meste ľudí.

Dovoľte, milí mladí priatelia, vložiť túto nádej do vás: týmito budovateľmi musíte byť vy! Vy ste muži a ženy zajtrajška, vo vašich srdciach a rukách spočíva budúcnosť. Vám Boh zveruje úlohu. Je ťažká, ale vznešená - spolupracovať s ním na budovaní civilizácie lásky.

V liste apoštola Jána - najmladšieho z apoštolov a možno aj z tohto dôvodu najmilovanejšieho u Pána - sme počuli tieto slová: "Boh je svetlo a niet v ňom nijakej tmy" (1 Jn 1, 5). Ale Ján poznamenáva, že ešte nikto nevidel Boha. To Ježiš, jediný Syn Otca, je tým, ktorý nám ho zjavil (por. Jn 1, 18). A keď nám Ježiš zjavil Boha, zjavil nám svetlo. To s Kristom prišlo na svet "pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka" (Jn 1, 9).

Drahí mladí, nechajte sa preniknúť svetlom Krista a roznášajte ho všade tam, kde budete. "Svetlo Ježišovho pohľadu - hovorí Katechizmus katolíckej cirkvi - osvecuje zrak nášho srdca. Učí nás vidieť všetko vo svetle jeho pravdy a jeho súcitu so všetkými ľuďmi." (č. 2715)

Ak vaše priateľstvo s Kristom, vaše poznanie jeho tajomstva, vaše odovzdanie sa mu je úprimné a hlboké, budete "deťmi svetla", a stanete sa "svetlom sveta". Preto vám opakujem slová evanjelia: "Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach." (Mt 5, 16)

Dnes večer pápež spolu s vami všetkými, mladými zo všetkých kontinentov, opäť hlása celému svetu vieru, ktorá udržiava život Cirkvi. Kristus je svetlo národov. Zomrel a vstal z mŕtvych, aby dal ľudstvu putujúcemu storočia-

Prejav Jána Pavla II. pri záverečnej svätej omši XVII. Svetového dňa mládeže, Downsview park, Toronto

Na jednom kopci v blízkosti Genezaretského jazera počuli Ježišovi učeníci jeho jemný a naliehavý hlas, taký jemný ako Galilejská krajina, taký naliehavý ako volanie rozhodnúť sa medzi životom a smrťou, medzi pravdou a lžou. Pán vyslovil slová života, ktoré budú naveky znieť v srdciach jeho učeníkov.

Dnes hovorí tými istými slovami k vám - k mládeži Toronta a Ontaria, celej Kanady, USA, Karibskej oblasti, hispánskej a portugalskej Ameriky, Európy, Afriky, Ázie a Oceánie. Započúvajte sa v hĺbke svojich srdc do Ježišovho hlasu! Jeho slová vám hovoria, kým ako kresťania vlastne ste. Hovoria vám, čo máte robiť, aby ste zostávali v jeho láske

Ale Ježiš ponúka jedno a "duch tohto sveta" ponúka iné. V dnešnom čítaní z Listu Efezanom nám sv. Pavol hovorí, že Ježiš nás vedie z tmy do svetla (Ef 5,8). Možno veľký apoštol myslel na svetlo, ktoré jeho, prenasledovateľa kresťanov, oslepilo na ceste do Damašku. Keď neskôr znovu získal zrak, už nič nebolo také ako predtým. Nanovo sa narodil, a nič už mu nedokázalo jeho novo nájdenú radosť vziať.

Aj vy ste povolání premeniť sa. "Prebuď sa, ty, čo spíš, vstaň z mŕtvych a bude ti svietiť Kristus" (Ef 5,14), hovorí sv. Pavol.

"Duch sveta" ponúka mnoho falošných ilúzií a karikatúr šťastia. Pravdepodobne neexistuje hlbšia tma ako tá, ktorá zachvacuje duše mladých ľudí, keď falošní proroci v nich vyhasnú svetlo viery, nádeje a lásky. Veľkým sklamaním a najhlbšou príčinou nešťastia je ilúzia, že nájdeme život s vylúčením Boha, že nájdeme slobodu s vylúčením morálnych právd a osobnej zodpovednosti.

Pán vás povoláva zvoliť si medzi týmito dvomi hlasmi, ktoré súperia o vaše duše. Toto rozhodnutie je podstatou a výzvou Svetového dňa mládeže. Prečo ste sa zišli zo všetkých kútov sveta? Aby ste vo svojich srdciach povedali: "Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života" (Jn 6,68). Ježiš - dôverný priateľ každého mladého človeka - má slová života.

Svet, ktorého dedičmi sa stávate, je svetom, ktorý zúfalo potrebuje nový zmysel bratstva a ľudskej solidarity. Je to svet, ktorý potrebuje uzdravenie dotykom krásy a bohatstva Božej lásky. Potrebuje svedkov tejto lásky. Potrebuje vás - aby ste boli soľou zeme a svetlom sveta.

mi nádej na večný život. Nič ľudské nie je evanjeliu cudzie. Naopak, každá pravá hodnota, ktorá sa objaví v ktorejkoľvek kultúre je Kristom prijatá a vyzdvihnutá. Vedomí si tejto skutočnosti, kresťania nemôžu vo svojich srdciach zabudnúť na hrdosť a zodpovednosť, že dostali pozvanie byť svedkami svetla Božieho Slova.

Aj preto vám dnes večer zdôrazňujem: Nechajte zažiariť vo vašich životoch Kristovo svetlo! Nečakajte kým zostarnete, aby ste sa dali na cestu ka svätosti! Svätosť je stále mladá, práve tak, ako večná je mladosť Boha.

Ukážte všetkým krásu stretnutia s Bohom, ktorá dáva zmysel vášmu životu. Nech vás nikto neprevýši v túžbe po spravodlivosti, v šírení pokoja, vo vašom úsilí bratstva a solidarity.

Aká je nádherná pieseň, ktorú sme počúvali počas týchto dní:

Svetlo sveta! Soľ zeme! Buďte pre tento svet tvárou lásky! Buďte pre túto zem odrazom jeho svetla!

Toto je najkrajší a najcennejší dar, ktorý môžete dať Cirkvi a svetu. Vy viete, že pápež je s vami so svojimi modlitbami a hojným požehnaním.

Soľ sa používa na uchovávanie a konzervovanie potravy. Vašou úlohou, ako apoštolov tretieho tisícročia, je uchovať vedomie prítomnosti nášho Vykupiteľa Ježiša Krista a udržiavať ho živé, najmä v slávení Eucharistie, slávení pamiatky jeho spásnej smrti a jeho slávneho zmŕtvychvstania. Musíte udržiavať živú spomienku na jeho slová života, ktoré vyslovil, na nádherné skutky milosrdenstva a dobroty, ktoré vykonal. Musíte svetu neustále pripomínať "moc evanjelia na spásu každému" (Rim 1,16).

Soľ ochucuje a zlepšuje chuť stravy. Nasledovaním Ježiša musíte meniť a zlepšovať "chuť" ľudských dejín. Svojou vierou, nádejou a láskou, svojou inteligenciou, odvahou a vytrvalosťou musíte svet, v ktorom žijeme, robiť ľudskejším spôsobom, ktorý naznačuje dnešné čítanie z Knihy Izaiáša: musíte "rozlámať každé jarmo ... lámať chudobným svoj chlieb ... odstrániť hrozenie prstami, reči zločinné ... potom vyjde v tmách vaše svetlo" (Iz 58, 6-10).

Dokonca aj maličký plamienok dvíha ťažké viečka noci. O koľko viac svetla budete šíriť vy všetci spolu, keď sa spojíte v spoločenstve Cirkvi! Keď milujete Ježiša, tak milujte Cirkev! Nedajte sa odradiť hriechmi a chybami niektorých jej členov. Utrpenie, ktoré niektorí kňazi a rehoľníci priniesli mladým a zraniteľným, nás všetkých naplňuje hlbokým pocitom smútku a hanby. Ale myslíte na tú obrovskú väčšinu z a s v ä t e n ý c h , veľkodušných kňazov a rehoľníkov, ktorí iba slúžia a chcú robiť dobro! Aj dnes je tu mnoho kňazov, seminaristov a zasvätených osôb. Buďte im blízko a podporujte ich! A ak v hĺbke svojho srdca pocítite to isté volanie ku kňazstvu alebo k zasvätenému životu, nebojte sa nasledovať Krista na jeho kráľovskej ceste kríža! V ťažkých chvíľach v živote Cirkvi sa snaha o svätosť stáva ešte naliehavejšou. A

svätosť nie je otázkou veku, je to záležitosť života vo Svätom Duchu tak, ako to robila Kateri Tekakwitha a toľkí iní mladí ľudia.

Vy ste mladí a pápež je starý a trochu unavený. Ale on sa ešte stále úplne stotožňuje s vašimi nádejami a túžbami. Hoci som žil počas toľkej temnoty, pod tvrdým totalitným režimom, videl som dostatok dôkazov nato, aby som bol neochvejne presvedčený, že žiadne ťažkosti, žiaden strach nemôže byť tak veľký, aby dokázal úplne udusiť nádej, ktorá večne prýšči v srdciach mladých.

Nedajte umrieť tejto nádeji! Postavte na nej svoje životy! Nie sme sumou našich slabostí a omylov, my sme sumou lásky Otca k nám a našej skutočnej schopnosti stávať sa obrazom jeho Syna.

Ó, Pane Ježišu Kriste, uchovaj týchto mladých ľudí vo svojej láske. Daj im počuť tvoj hlas a uveriť tomu, čo hovoríš, pretože iba ty sám máš slová večného života.

Nauč ich, ako majú v y z n á v a ť svoju vieru, ako rozdávať svoju lásku a nádej iným.

Učín ich presvedčivými svedkami tvojho evanjelia vo svete, ktorý tak veľmi potrebuje твою spásnu dobrotu.

Učín ich novými ľuďmi blahoslavenstiev, aby sa stali soľou zeme a svetlom sveta na začiatku tretieho tisícročia!

M á r i a , matka Cirkvi, ochraňuj a sprevádzaj týchto mladých 21. storočia. Zachovaj nás všetkých v blízkosti tvojho materinského srdca.

Tému čísla spracoval: Jozef Šoltés

Už tomu nevelí

Ježiš počas troch rokov chodil z dediny do dediny, robil dobro, učil a uzdravoval. Všade, kam išiel, bol obklúčený davom ľudí, ktorí ho počúvali a čakali, že im pomôže. Boli to veľmi plnohodnotné a aktívne tri roky. Lenže počas celých týchto troch rokov mal svoj život a svoju činnosť pod kontrolou. Mal ho úplne vo svojich rukách. Šiel, kam chcel, prišiel, kedy chcel a aj odišiel, kedy chcel. Ježiš tu bol autorom a "usmerňovateľom" svojho života.

Čas sa ale zmenil. V istom momente sa Ježiš stal subjektom konania niekoho iného. Nieкто iný začal mať jeho život pod kontrolou a začal mu robiť to, čo Ježiš nechcel. Ježišova pozícia sa teda radikálne zmenila. Ježiš sa s touto novou situáciou musel vyrovnáť. Treba povedať, že Ježiš si túto situáciu vyvolil, to znamená, že Ježišovi jeho život nikto nebral, on ho dával dobrovoľne. Ale navonok tak všetko vyzeralo: Ježiš odovzdal kontrolu nad svojím životom druhým.

Je to veľmi poučné. Náš život sa mnohokrát podobá životu Ježišovmu. V istom momente ho máme kompletne pod kontrolou. Prídu však dni, kedy sa tejto kontroly musíme vzdať. Staneme sa subjektami konania niečoho alebo niekoho iného. Sú to chvíle bolesti, zmätku a utrpenia.

Príklady?

Napríklad choroba. Väčšina mladých si myslí, že nič zlé sa ich nemôže dotknúť. To si mysleli mnohí, kým neboli chorí. Môže sa stať, že človek, ktorý je taký silný a má pod kontrolou svoje zdravie, začne chradnúť. Alebo staroba - to je ďalší príklad.

Alebo väzenie - v noci z 13. na 14. apríla v roku 1950, kedy komunistická moc začala brutálnym spôsobom likvidáciu reholí v Československu. Takmer 10 000 rehoľných sestier a 3 000 rehoľníkov bolo umiestnených do koncentračných táborov a neskôr boli súdení a väznení na dlhé roky. Medzi nimi ľudia, ktorí si mysleli, že svoj život majú kompletne pod svojou vlastnou kontrolou. Skúsme sa vžiť do ich situácie. Robili si s nimi, čo chceli. Rešpekt pre dôstojnosť človeka sa rovnal nule. Nemohli si nijako pomôcť. Niektorí to síce vzdali, ale tých bola menšina. Mám na mysli rehoľníkov so sľubmi.

Alebo si predstavte, že niekoho z vás nieкто z niečoho obviní, poškvrní vám česť a pritom vy ste bez viny... Nemôžete sa brániť, nik vám neverí...

Všetko toto sú príklady podobného údely, aký mal Ježiš. Čo v takých chvíľach robiť? To, čo Ježiš: najprv sa brániť a potom situáciu prijať a premôcť ju (cez utrpenie a smrť k životu). Je zaujímavé, ako Ježiš v tejto ťažkej situácii myslí nie na seba, ale na iných: na ženy, na zločinca, na svoju matku. Táto starostlivosť o iných pomáha aj jemu samému. Toto je aj skúsenosť mnohých ľudí: ak ostanú vo svojom utrpení zameraní len na seba, prežívajú peklo. Iba cez otvorenie sa voči iným prichádzame k životu...

Milan Bubák SVD
ilustračné foto: Jozef Šolés

MAROKO -

krajina hôr, púšťí a trhov

Arabská a berberská kultúra, mešity s minaretmi, pestrá príroda od púštnych dún a kamenných vrchovín cez sýtozelené svahy predhorí, červené kopce s roztrúsenými stromami, skalnaté zasnežené štvertisícovky Atlasu až poorské pobrežia s honosnými letoviskami, chudobný žobrajúci vidiek, veľa srdečných domorodcov, ale aj neodmysliteľné zjednávanie na trhoch, to všetko je Maroko - krajina vzdialená od Európy necelých 14 kilometrov.

Marocké kráľovstvo

Rozloha: 446 550 km²

Počet obyvateľov: 30 645 305

Hlavné mesto: Rabát

Geografia: Maroko bolo do roku 1956 súčasťou Francúzska, v roku 1970 Maroko anektovalo územie vtedajšej Západnej Sahary, medzinárodne však problém Západnej Sahary nebol doteraz vyriešený. Územím Maroka sa z juhozápadu na severovýchod tiahne pohorie Atlas, ktoré rozdeľuje Maroko na dve časti. Severozápadná časť je zavodňovaná dažďami, ktoré zachytáva Atlas. Nachádza sa tu väčšina dôležitých marockých miest. Južná a juhovýchodná časť Maroka má púštny charakter, výnimku však tvorí oblasť okolo prístavu Agadir. Púšte sú tu väčšinou kamenné, až na hraniciach s Alžírskom prechádzajú do piesočných. Práve tieto prvé pieskové duny sú cieľom mnohých turistov, ktorí sem chodia za dobrodružstvami v ťavích karavánach.

Obyvateľstvo: Maroko má viac ako 30 miliónov obyvateľov. Hlavným mestom je Rabát, najväčším Casablanca. Etnicky sa tu nachádzajú Arabi a hojne sú zastúpení Berberi, ostatné národy tvoria zanedbateľnú menšinu. Berberi žijú skôr v púštnych a horských oblastiach, Arabov nájdete skôr na severe a v strede krajiny. Drvivú väčšinu obyvateľov tvoria moslimovia, hoci sa tu dá nájsť zopár kresťanských či židovských komunít. Oficiálnou rečou je arabčina, ako druhá reč sa používa francúzština, s ktorou sa dá dohovoriť takmer všade. V oblastiach s turistickým ruchom sa dá dohovoriť aj po anglicky.

Z Agadiru do hôr

Päťčlenná výprava Bratislavčanov začína svoju cestu po Maroku, celkom logicky, na letisku v Agadire. Ponuky na požičanie auta sa v príletovej hale na nás hrdú samy. Dohodneme malé Fiat Uno na týždeň v cene 220 euro a ide sa.

Prvé africké kilometre ukrajujeme smerom do hôr na severovýchod. Krajina má zaujímavý ráz - zem je nasýtená do červena. Roztrúsené kríky a riedku trávu obhrýzajú malé ovečky a kozy. Ofukujú nás nákladiaky, ktoré majú korbu naloženú zelenou trávou tak vrchovato, že sa náklad miestami prehyba všetkými možnými smermi a my čakáme, kedy sa vysype na vozovku. So súmrakom sa blížime k mestečku Taroudannt. Uzučká cestička, na ktorej ani nevieme, či už nie sme v pešej zóne, nás zbrzdí na 15 km/h a my sledujeme miestne obchodíky - od obuvníkov s rozvešanými topánkami, cez holičov pracujúcich priamo na ulici až po miestne mäsiarstva - kde okná do zaprášenej ulice tvoria predajné pulty. Sú tu rozvešané kusy hovädziny či kureniec a všade poletujú muchy. .

Vyrážame na krátku prechádzku po mestečku. Všade znejú zvuky bubnov či miestnych spevov a rozvoniavajú miestne špeciality. Pri akomkoľvek prejavení záujmu o vystavený tovar sa stávame korisťou predavača. Jeden - po zistení, že sme prvýkrát v Maroku - nám začal vysvetľovať, ako u nich funguje predaj. On má záujem čo najviac utržiť, no zároveň chce tovar určite predať. Treba sa vybaviť dávkou trpezlivosti a začať zjednávať. K bežným taktikám patrí fingovaný odchod a nekonečné spúšťanie ceny. Nakoniec sa však dá dohodnúť a predavač balí tovar so širokým úsmevom: "Good price for you - good price for me!" Dravco a Jožo zatiaľ strážia auto a priateľsky sa rozprávajú s miestnymi šarvancami. Za zvyšky slovenských pagáčov sa s nimi chcú odfotiť, ale oni hneď spustia: "Un

dirham, mesieur." Nakoniec sa uspokojia s pagáčmi. Keby tak vedeli, že sú z bravčových oškarkov, asi by ich nejedli (pravoverný moslim bravčové neje). Volantu sa ujíma Jožo a v serpentinách smerom do hôr sa zhostí funkcie Schumachera. V noci za poriadnej tmy zastavujeme v sedle Tizi n Test, dva kilometre nad hladinou oceánu, a začína prvé stavenie stanov.

Strmými údollami a štítlmi Atlasu

Ďalší deň nás čaká nádherne slnečné ráno bez jediného mráčika. Vyrážame smerom k Asni, klesáme z vysokohorského priesmyku do hlbokých dolín Atlasu. V nižších polohách stretáme na strmých úbočiach mnoho terasovito usporiadaných dediniek. V údolí vždy tečie riečka a pri nej je život, na strmých stráňach Atlasu je len tráva a zopár suchých krikov. V dedinách je veľa detí, ktoré - keď vidia auto s cudzincami - idú hneď žobrať, niekedy pred nimi musíme aj utekať. Pri Asni odbočujeme na cestu k dedine Imlil, ktorá sa nachádza priamo v údolí pod najvyšším vrchom Atlasu - Djabal Toubkalom (zároveň najvyšší vrchol severnej Afriky). Z Imlilu sa dá ísť ďalej už len pešo, prípadne na prenajatom somárovi. Vyrážame neskoro, a tak nás pomerne skoro zastihne tma, našťastie stretáme starého pastiera, ktorý má v horskej osade voľnú izbu. Za mierny poplatok môžeme u neho prespať. Domáci bol veľmi milý, celý večer nám nosil čaj. Bol to domáci mäťový čaj, ktorý tu všetci pijú. Podáva sa s obrovskou dávkou cukru, na decový pohárik približne tri lyžičky cukru.

Ráno za krásneho počasia vyrážame z osady dobyť vrchol Toubkalu, nachádzame sa približne

vo výške 2300 metrov, čaká nás teda skoro 2000 výškových metrov. Počas stúpania máme krásny výhľad na marockú červeno-hnedú kamennú púšť, začínajúcu juhovýchodne od Atlasu. Nakoniec sa nám zjaví pred nosom vrcholový triangul - najvyšší bod severnej Afriky - Djabal Toubkal so svojími 4167 metrami.

Mesto trhov

Na druhý deň prichádzame do Marakéša. Prekvapujú nás obrovské križovatky s kruhovými objazdmi, pekné domy a hotely v európskom štýle. Nocľah je tu veľmi drahý, preto radšej vchádzame do centra starého mesta - mediny. Ocitáme sa uprostred organizovaného chaosu. Vládne tu akési pravidlo pohybu väčšiny - či už na mopedoch, bicykloch, somároch alebo autách... vždy majú prednosť tí, ktorých sa za chvíľu váhania nazbiera viac. Mesto podvečer naozaj žije, počuť spev mezuínov, zvolávajúcich ľudí k modlitbe.

Po večeri v lacnom hotelíku prichádzame na centrálné námestie - povestný marakéšsky trh. Zo všetkých strán počuť zmes zvukov: komedianti, zaklínači hadov, predvádzajúci opíc, leguánov či iných potvor. Všade naokolo veľa turistov, väčšinou Európanov. Akonáhle však človek vytiahne fotoaparát, hneď sa objaví vyberač peňazí. Pomaly sa presúvame k sektoru s občerstvením, vo vzduchu cítiť domáce pochúťky - od slimákov až po hamburgery. V okolitých obchodíkoch majú tovar od "Aladinových" lúčiek cez vodné fajky, africké bubny, oblečenie až po nože či keramiku.

Ďalší deň nás čaká kvetná nedeľa zároveň ťažká úloha - v čisto islamskej krajine najšť katolícky kostol. Ten, ktorý sme po asi hodine hľadania vypátrali, stál hneď vedľa mešity. Čoskoro sa v ňom začínala omša, slávená s "príchodom Ježiša do Jeruzalema" na živom somárikovi a pravými olivovými ratoľstami. Sprievod doprevádzal černošský, veľmi ryt-mický zbor. K nedeli patrí aj chutný obed a potom už, hajde von z mesta!

Africká Nlagára

Ešte ani neopustíme posledné domy Marakéša a už sa na nás chystá búrka - prvá počas nášho pobytu. Všetci miestni si z toho ale očividne nič nerobia... naopak, akoby z toho dažďa mali radosť. Pred zotmením sa konečne dostávame na odbočku do údolia Ouzoud. Odtiaľ sme sa ráno vybrali k miestnym vodopádom. Nebolo veru čo ľutovať... takú nádheru sme ešte nevideli. Kúsok od nášho hotelíka sa nachádza okraj priepasti - tektonický zlom v okolitom reliéfe - a od samého úžasu drevenieme... Cez okraj, na ktorom stojíme, sa opodiaľ valia do doliny prúdy vody, ktoré tu tvoria obrovskú, skoro 80 metrov vysokú kaskádu. Na dne tohto kotla vidíme malé bufety a reštaurácie, obohané drevenými plôtkami. Okolo sú udupané schody zo všadeprítomnej červenej hliny... jednoducho paráda. Po "vycvakaní" polovičky filmu v každom foťáku začíname zostupovať do údolia.

V podvečer opäť sadáme do Fiatu a vyrážame smerom na Saharu. Od nej nás však delí ešte hrebeň Atlasu a 300 kilometrov cesty. Začínáme stúpať transatlaskou magistrálou do

sedla Tizi n Tichka, ktoré má výšku viac ako 2000 m. V sedle nie je takmer žiadna vegetácia a fúka tu veľmi studený vietor, schádzame teda hneď dolu. Celá južná strana Atlasu je však veľmi pustá, začína tu už vlastne púšť. Okolo polnoci, kúsok za Ouarzazate staviame v kamennej púšti stany a čerpáme sily na ďalší deň.

Púštne dobrodružstvo

Ráno sa rozhliadneme po okolí a vidíme len samé kamene. Sadáme teda do auta a vyrážame na juh. Všade je nehostinná púšť. Od prvých pieskových dún nás však delí skoro 200 kilometrov. Cestu miestami lemujú zelené oázy - nachádzajú sa popri toku rieky Draa, ktorá vlastne riekou nie je - je to vádi - občasne tečúca rieka. Míňame mestečko Agdz a pokračujeme smerom na Zagoru, posledné väčšie sídlo pred veľkým morom piesku. Desať kilometrov za

Zagorou vidíme prvé väčšie piesočné duny vysoké asi 25 metrov. Po okolí sa nachádzajú beduínske stany - tie však slúžia ako atrakcia pre turistov. Čoskoro k nám prídu domáci aj s ľavami, na ktorých sa môžeme za mierny úplatok pozvoziť.

Potom nás už čaká "len" 300 kilometrov späť do Agadiru. Odtiaľ sme sa však takmer nedostali: keďže sme mali takmer prázdnu nádrž, skondenzovala v karburátore voda a nebolo možné naštartovať. Do odletu sme vtedy mali necelé dve hodiny. Nepomáhal ani doliaty benzín. Našťastie sa po pol hodine špekulovania jeden taxikár ponúkol, že nám pomôže. Aj napriek predpisom nám nakoniec auto chcel odtiahnuť až na letisko. V polke cesty však motor naskočil, takže sme na letisko dorazili pol hodinu pred odletom. Naopak, náš záchranca dostal pokutu za to, že vošiel do zóny, určenej pre autá z požičovne. Pokutu sme samozrejme zaplatili my...a mali sme na to aj dosť času... lietadlo totiž nakoniec odlietalo o hodinu neskôr...

-Jožo a Kuko, foto: Jožo-

Odporúčania: Občania Slovenskej republiky potrebujú na vstup do Maroka víza, ktoré stoja 20 euro. Najbližšie marocké veľvyslanectvo je vo Viedni. Na vystavenie víz si treba prichystať potvrdenie o zamestnaní, resp. o štúdiu, doklad o rezervácii hotela, resp. výpis z účtu s dostatočným obnosom, a fotku pasového rozmeru. Pred cestou do tejto krajiny sa odporúča očkovanie proti hepatitíde A, B a brušnému týfusu, nie je však povinné. Dvaja z našej výpravy boli zaočkovaní, zvyšok výpravu prežil aj bez očkovania. Odporúča sa piť len kupovanú vodu vo fľašiach.

Peniaze: Marocký dirham mal v čase našej cesty hodnotu približne 4,3 Sk. Kurz dolár/euro bol 0,9 : 1, domáci však menili obe meny v kurze 1:10 (samozrejme mimo zmenárni), ako výhodnejšie sa teda ukázalo euro. Zmeniť peniaze v zmenárňach však nebol problém, a tu dostal človek oficiálny kurz. Výbery z bankomatov a platby kartami boli v mestách možné, osvedčili sa však viac Maestro karty na úkor kariet Visa Elektron. Kreditné karty ako Visa Classic a Eurocard/Mastercard akceptovali bežne a pri požičaní auta boli nevyhnutnosťou.

Doprava: V Maroku existuje 1900 kilometrov železnice a platia tam dokonca aj celoeurópske Interail lístky. Vlacom sa však dostanete najďalej po Marakéš, ďalej musíte ísť po ceste. Medzi väčšími mestami premávajú autobusy, pomerne rozšírená je doprava taxíkmi, ktoré sú dosť lacné. Na väčšie vzdialenosti premávajú Grand Taxi (staré mercedesy) a na kratšie vzdialenosti v meste Petit Taxi (zväčša malé Peugeoty, resp. Fiaty). Pamätajte však, že pre Marokáncov je taxík plný, až keď je v ňom aspoň 6 ľudí. Celkom rozumnou alternatívou je požičanie auta, malé Fiat Uno vyšlo na 250 euro za týždeň, Fiat Marea 400 euro a terénny automobil 4x4 začína pri 700 euro na týždeň. Ceny benzínu sú porovnateľné s cenami u nás.

Zaujímavosť: Maroko bolo prvou moslimskou krajinou, ktorú navštívil pápež Ján Pavol II. Pozval ho sem v roku 1985 osobne marocký kráľ. Návšteva sa stretla s nečakaným ohlasom najmä u mladých ľudí.

Kedy partnerský vzťah nemôže zdravo fungovať

Jedným z najlepších prostriedkov, ktoré nám umožňujú naplniť naše poslanie na zemi, ktoré sme - každý z nás - dostali od Boha, je partnerský vzťah, manželstvo. Hlboké intímne spoločenstvo s iným človekom. S človekom, ktorému dovoľíme mať účasť na svojom živote, myšlení, cítení, na svojich najskrytejších obavách, problémoch, túžbach i radošti. Partnerský vzťah nám poskytuje bezpečie, aby sme mohli byť tým, čím sme, aby sme mohli zo seba vydať a rozvíjať to najlepšie, všetok ten obrovský potenciál, ktorý nám do duše vložil náš Tvorca.

Partnerský vzťah nie je cieľ. Je to jeden z najlepších prostriedkov, ktoré potrebujeme, aby sme naplnili poslanie svojho života a opäť sa vrátili k Tomu, od ktorého sme prišli.

Sú však typy vzťahov, ktoré nám nedávajú to, čo by mali. Sú to vzťahy, ktoré

ne môžu zdravo fungovať, a teda nám skôr život komplikujú, ako ho uľahčujú.

Vám záleží na partnerovi viac, než jem vás.

Vy sa do vzťahu citovo vložíte celý, partner nie. Necháva si miesto v srdci, ktoré s vami nezdieľa. Má k vám citový odstup. Má vás rád, ale nie úplne, necháva si svoje city pre seba. Možno sa nevie citovo oddať celý, možno nechce. Ak to nevie, môže sa to postupne naučiť, keď sa bude pri vás cítiť v bezpečí. Ak nechce, nedá sa s tým nič robiť. A aký to má dopad na vás? Nedostávate toľko lásky, koľko jej v skutočnosti potrebujete. Dávate viac, ako dostávate. Po určitom čase sa táto nerovnováha v prijímaní a dávaní prejaví a vy budete, či už to chcete, alebo nie, cítiť nespokojenie, frustráciu, poníženie a nedostatok lásky. Partner vám nebude tým, čo potrebujete - oporou. Vy mu dáte to, čo potrebuje, on vám nie. Ak máte dostatok sebaúcty a partner problém popiera a nechce riešiť, takýto vzťah ukončíte.

Vášmu partnerovi na vás záleží viac, ako vám na ňom.

Je to presne to isté, len teraz je problém na vašej strane a vy nedá-

vate partnerovi to, čo si zaslúži a potrebuje. Vo vzťahu ste zodpovední voči sebe (jeden za druhého?), a takto sa tej zodpovednosti zbavujete, buď preto, že si ju neuvedomujete, alebo nechcete byť zodpovedný. Ak nechcete, tak váš partner, ak má dostatok sebaúcty a zodpovednosti voči sebe, vzťah s vami ukončí.

Ste zamilovaný do partnerových možností.

V tomto prípade ste človek, ktorý ľahko nájde u druhého človeka to dobré. Je to hodné obdivu. Môže sa však stať, že popriete realitu, nebudete ju chcieť vidieť, pretože budete presvedčený, že svojho partnera zmeníte, a "zabudnete" sa ho spýtať, či to chce aj on. Zmeniť druhého človeka nemôžeme. Nemáme takú moc. Našťastie. Pretože to, čo je dobré pre nás, nemusí byť dobré pre iného. Bolo by to proti jeho slobode. Ale človeka môžeme ovplyvniť, môžeme mu pomôcť objaviť v sebe to, čo v ňom je. Ak partner nemá záujem, nech už z akýchkoľvek dôvodov, zmeniť sa a rásť, tak vám tieto postoje spôsobia len sklamanie a frustráciu, pretože budete chcieť niekoho iného, ako je váš partner. Tým ho neprijímate takého, aký je, a preto nedostáva toľko lásky, koľko potrebuje. A vy takisto nedostávate to, čo potrebujete, pretože chcete niekoho iného. Ak má váš partner aj vy dostatok sebaúcty, vzťah ukončíte.

Ste na záchranej výprave.

Chcete svojmu partnerovi pomôcť. Je to hodné obdivu. Všetci potrebujeme pomôcť. Ak však zachováate postoj, že váš partner je "chudáčik", a vy ste na tom dobre, je v tom problém. Nemáte rovnocenný vzťah. Váš partner je ten, ktorý potrebuje viac dostať. Na začiatku môžete mať dobrý pocit, že ste užitočný. Časom sa stane to, že budete unavený z prílišného dávania a naplňovania partnerových potrieb, a zabudnete na jeden "detail" - že aj vy potrebujete prijímať, takže vaše potreby lásky, ocenenia atď. nebudú naplnené. Takisto nerovnocenný postoj vám môže spôsobiť problémy. Partner sa bude cítiť menejcenný a vy budete hrať rolu jeho matky alebo otca. Toto vám zasa spôsobí problémy v sexuálnej oblasti. Ak chcete vzťah zachrániť, partner aj vy si musíte uvedomiť, že potrebujete rovnocenný vzťah, rovnováhu v dávaní a prijímaní a potrebujete sa vzdať roly obete, chudáčika a roly rodiča, záchrancu alebo

spasiteľa. Inak nikto z vás nedostane toľko lásky, koľko potrebuje.

Dívate sa na svojho partnera ako na modlu, idol.

Obdivujete svojho partnera. Jeho názory, vedomosti, vzhlád, skúsenosti, schopnosti. Veľmi si ho ceníte. A je to aj v poriadku. Problém nastane vtedy, keď partnerove skúsenosti, názory, postoje atď., považujete za hodnotnejšie ako vaše. Tým si vytvárate menejcenný postoj. Partner je nad vami. V takomto prípade hrá opäť rolu rodiča a vy dieťaťa. Spôsobí vám to problémy v sexuálnej oblasti. A vy sám sa budete takýmto postojom cítiť menejcenný, nedostačujúci pre neho, a tým si vás postupne váš partner, či to chce, alebo nie, prestane vážiť. Váš partner nedostane to, čo by mal, a vy tiež nie.

Ste partnerom okúzlený z vonkajších dôvodov.

Partner vás veľmi priťahuje. Jeho vzhlád, jeho povolanie, finančná zabezpečenosť, jeho štýl, správanie. Ste ním očarený. A je to v poriadku. Nevyberiete si predať niekoho, kto vás nepriťahuje. Problém nastane vtedy, keď ste očarený vonkajšími skutočnosťami a zabudli ste si uvedomiť, že váš partner je, napríklad, citovo uzavretý, alebo má nezanedbateľné charakterové nedostatky. Takto opäť nedostanete dostatočné množstvo lásky a podpory. Zistíte, že partner je iný, akého by ste potrebovali, a to len preto, že ste nepreskúmali aj jeho duchovné, emocionálne postoje a návyky a zamerali ste sa len na "obal".

Máte iba čiastočnú zvláštitosť.

Sú medzi vami výrazné rozdiely: v postojoch, hodnotách, vierovyznaní, alebo máte medzi sebou značný vekový rozdiel. Rozdiely obohacujú. Ak sú však výrazné, môžu spôsobiť problémy, stanú sa slabými miestami vo vašom vzťahu a vyžadujú zvýšenú pozornosť. Ste s partnerom napr. odlišného vierovyznania. Poviete si, že to nevedí, pretože sa milujete, nebudete to vnímať ako možný problém, pretože si poviete, že láska to prekoná. Opäť je to hodné obdivu. Môže sa však stať, že budete pociťovať potrebu podeliť sa aj s touto oblasťou vášho ja, ale partner vám nebude vedieť alebo nebude chcieť rozumieť. Budete sa cítiť neprijatý, ochudobnený, budete vnímať znemožnenie dať sa

partnerovi celý. Budete mať pocit, že vám niečo chýba, že potrebujete viac, a nedostávate to. Začnete cítiť smútok, pretože si uvedomíte priepasť medzi vami. Budete sklamaný, pretože ste boli oklamáný sami sebou, keď ste si mysleli, že ak sa máte radi, toto problém predsa nebude. Ak sú medzi vami príliš veľké rozdiely, znamená to, že sa k sebe nehodíte, ste nezlučiteľní. Vzťah vám nemôže dať to, čo potrebujete.

Vybrali ste si partnera zo vzdoru.

Vybrali ste si partnera. Je presný opak toho, akého si želajú vaši rodičia, aký by sa páčil vašim priateľom, príbuzným atď. Máte skvelý pocit, že ste si ho vybrali sami, že je to váš život a konečne ste sa oslobodili od vplyvu rodičov a očakávania druhých. Cítite slobodu. No možno ste len prešli od jedného extrému k druhému. Vybrali ste si partnera zo vzdoru, chcete sa búriť, rebelovať, dokázať, že viete robiť vlastné rozhodnutia. Je to potrebná fáza v osobnom vývoji. Nie je však vhodná pri výbere partnera. Možno ho v skutočnosti nechcete, a potrebujete iného človeka, s inými vlastnosťami a charakterom. Ak včas nerozoznáte, že ste si ho vybrali podvedome zo vzdoru, ste vo vzťahu, ktorý vás neuspokojí, a ani vy nedáte partnerovi toľko lásky, koľko potrebuje, a ani on nemôže splniť vaše očakávania.

Vybrali ste si partnera ako reakciu na vášho predchádzajúceho partnera.

Váš predchádzajúci partner (alebo rodič) bol veľmi dominantný, chcel vás ovládať, nepáčilo sa vám to. Chcete niečo iné, chcete, aby vás rešpektoval. Poviete si, že takúto chybu už neurobíte a dáte si na to pozor. Zrazu spoznáte človeka, ktorý je pravý opak vášho predchádzajúceho partnera (alebo rodiča). Je milý, citlivý, váži si vás, súhlasí s vami, nechce vás do ničoho tlačíť. Poviete si, že je to presne to, čo chcete. A môže to aj tak byť. No možno si nevšimnete, že váš partner je slabšia osobnosť, ako by ste potrebovali, že sa dá ľahko manipulovať, má nedostatok sebadôvery. Je síce opak vášho predchádzajúceho, ale opäť to nie je to, čo chcete. Pýtate sa sami seba, ako je to možné, veď je úplne iný ako predošlý. Máte dostatok sebalásky, chceli ste sa ochrániť pred tým, čo vám škodí. Len ste si neuvedomili, že ste prešli iba od jed-

ného pólu k druhému. Možno nebolo všetko na vašom prvom partnerovi (rodičovi) iba zlé. Týmto ste so "zlým" odstránili aj to pozitívne. Ak v takomto vzťahu zotrváte bez toho, aby ste si to uvedomili, ani váš partner pre vás, ani vy preňho nebudete oporou, akou si vzájomne potrebujete byť.

Váš partner je nedostupný.

Môže sa stať, že sa zamilujete do človeka, ktorý nie je voľný. A budete možno aj presvedčený, že je to práve ten, s ktorým chcete prežiť svoj život. Ak svoj doterajší vzťah ukončí, môže to tak byť. Ale čo ak vzťah nedokáže alebo nechce ukončiť? Potom to znamená, že sa uspokojíte so "zvyškami" po niekom inom a o svojho partnera sa delíte.

A sú tu najmenej traja frustrovaní ľudia, kde ani jeden z nich nemá vzťah, aký si zaslúži a potrebuje. Vy sa uspokojíte s "odrobinkami" po niekom, možno ste za to dokonca vďačný, pretože si myslíte, že nie ste hodný lásky, a už toto je pre vás lepšie, ako byť sám. Jeho prvá partnerka je ochudobnená, nedobrovoľne sa musí "deliť" tiež. A váš partner patrí dvom ženám, ale dať sa naplno nemôže ani jej, ani vám. Nedostáva od vzťahu bezpečie a lásku, má pocity viny, žije dvojité život, ktorý ho duševne vyčerpáva. Určitý čas sa dokážete klamať, že dostávate viac, no v skutočnosti máte len nedostatok sebaúcty, ste vďačný za oveľa menej, ako si zaslúžite. Je potrebné uvedomiť si, že niektorí ľudia sú jednoducho pre vás nedostupní, pretože nie sú voľní, a treba si vybrať partnera, ktorý voľný je. Len taký vzťah vám bude oporou.

Do akej miery je vám váš vzťah oporou, do takej miery budete schopní dávať. Ak ste v manželstve nespokojný, odrazí sa to na vašom vzťahu k sebe, iným i Bohu. Nedáte zo seba toľko, koľko bohatstva v sebe máte, pretože na to nemáte dobré podmienky. Ak chcete svoje poslanie naplniť čo najlepšie, potrebujete si vytvoriť podmienky, ktoré vám to umožnia a nie skomplikujú.

*Pripravila Elena Gajdošíková
foto: Jozef Šoltés*

Mariánska hora

Levoča (Spišská diecéza)

Tradícia uctievania Panny Márie v Levoči môže byť stará ako mesto samo. Siahla do dôb tatárskych vpádov v 13. storočí, keď sa obyvatelia uchýľovali pred nebezpečenstvom na vrch, kde sa ľahšie ubránili pred hordami Tatárov. Z vďaky tu Panne Márii postavili malú kaplnku, predchodkyňu dnešného kostola Navštívenia Panny Márie, v ktorej sa každoročne konali pobožnosti za prítomnosti Levočanov i veriacich z blízkeho okolia. Písal sa rok 1247 a v samotnej Levoči ešte neexistoval chrám. Odborníci z toho usudzujú, že ešte pred kaplnkou stála na vrchu iná, omnoho staršia svätyňa, zrejme zničená tatárskymi nájazdmi.

Zásluhou farára Henricha de Leucza prešla kaplnka opravou. Súčasne ju zasvätili Panne Márii a umiestnili v nej sošku Matky Božej. O jedenásť rokov neskôr kostolík na popud farára Šalamona upravili pre potreby pútnikov, ale časom už ani tak nestačil, a tak ho roku 1470 dal farár Servácus zväčšiť a v jeho blízkosti postavil pustovňu. Sem zakrátko uviedol rehoľu kartuziánov, dočasných správcov pútnického miesta.

Protestantizmus nepriniesol Mariánskej hore nič dobré. Kňazov z mesta vyhnali, katolícke kostoly ostali prázdne. Vidiecky katolícky ľud Spiša v ťažkých časoch tureckých nájazdov a rôznych povstaní či vzbúr 16. storočia našiel oporu v levočskej Panne Márii, ku ktorej putoval tajnými horskými cestami. Až keď sa v 17. storočí v bývalom levočskom minoritskom kláštore usadili

jezuiti, mohli veriaci opäť bez obáv prichádzať k svojej Matke.

Cisárovná Mária Terézia patrila medzi podporovateľov mariánskeho kultu, čo sa prejavilo aj na Mariánskej hore - 13. mája 1766 farár Engelbert položil základný kameň nového kostola. Ten bol síce už roku 1787 na základe príkazu jej syna Jozefa II. zatvorený, no len čo sa dalo, jeho brány sa opäť otvorili.

Mariánska hora mala šťastie na šľachetných farárov, ktorí navyše boli horlivými ctiteľmi Panny Márie. Ján Ehrnsperger, Jozef Dulovič, Pavol Still, to sú mená tých, ktorí neľutovali námahu na prebudovanie, výzdobu a zariadenie tunajšej svätyne. Ako posledný si zaslúži spomienku farár Celestín Kompanik. Keď videl, že starý kostol už potrebám pútnikov nevyhovuje a navyše už nestačí len ho opraviť, navrhol postaviť nový chrám, podľa vzoru chrámu v Lurdoch. Skvelá, ale na začiatok 20. storočia veľmi odvážna myšlienka.

Šesť rokov sa zbierali veriaci z celého Slovenska, kým mohol byť 2. júla 1903 položený základný kameň a ďalších jedenásť rokov trvalo, kým sa v novom kostole konala svätá omša. Napokon 2. júla 1922 za prítomnosti spišského biskupa Jána Vojtašáka bol chrám slávnostne vysvätený. Prešlo dvadsaťšesť rokov, kým sa túžba farára Kompanika premenila na skutočnosť.

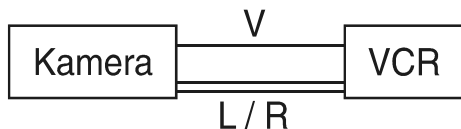
Po veľkých pútiach v rokoch 1947 a 1948 prišlo obdobie, keď sa tu veriaci nesmeli vo veľkom zhromažďovať a keď vládnuca moc účasť na pútiach postihovala. Roku 1984 zablikalo prvé radostnejšie svetielko - Svätý Otec Ján Pavol II. povýšil chrám na baziliku menšiu.

Jozef Navarra
foto: archív ND

Spracovanie videa

V predchádzajúcej časti sme si ukázali, čo je nevyhnutné pri tvorbe čo najkvalitnejších záberov či už z našich dovolení, z dôležitých okamihov života alebo pre prosté vyjadrenie nášho umeleckého cítenia. Čo však s nakrúteným materiálom? Často s ním nie sme spokojní. A pritom sme si dali tak záležať v úlohe kameramana. A aj preto (a nielen preto) si ukážeme najmä technické spôsoby, ako naše video vylepšiť či archivovať.

Najčastejším dôvodom pre strih videozáznamu je vynechanie nežiadúcich alebo chybných častí deja. Najjednoduchšiu cestu nám v tomto prípade ponúkajú takmer všetky bežné domáce videorekordéry. Používame pritom techniku tzv. postupného nadväzovania ("Assemble").

obr. 1

Tu oceníme videorekordéry s funkciou **Jog&Shuttle**, ktorá nám umožňuje nastaviť sa jednoducho a presne na miesto ďalšieho záberu. A čo iné nám môže tento prístroj ponúknuť? Bezpochyby je to funkcia "Audiobating", čiže dodatočné editovanie pôvodného zvuku. Nevýhodou je, že pokiaľ pôvodná zvuková stopa je kvalitná - stereo (v prípade stereo videorekordéru), audiobatingom zaznamenaný zvuk sa zapíše len do tzv. pozdĺžnej monofónnej stopy. Následnou audio-funkciou "mix" si môžete vypočúť obe stopy naraz. Nespornou výhodou audiobatingu je skutočnosť, že pôvodný obraz sa nepremazáva a teda nestráca na kvalite. Ak máte obrazový materiál dobre nastrihaný a jediným problémom je prepracovanejšia zvuková stopa, doporučujem použiť schému na obr. č. 2. Takto dokážete editovať zvuk i v stereo kvalite.

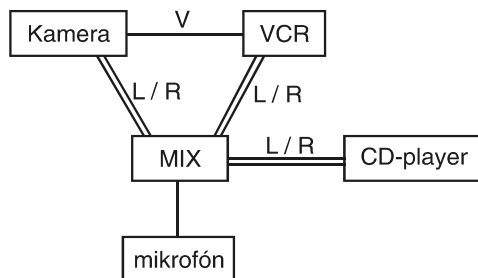
Častokrát je náš materiál nakrútený v omnoho lepšej kvalite, ako nám môže poskytnúť práve videorekordér. Ideálne je preto uchovávať na VHS-kách najmä záznamy z kamier analógového formátu

VHS, VHS-C, Video8. S-VHS videorekordéry sú ideálnou archivačnou skrýšou pre formáty kamier S-VHS, S-VHS-C, Hi8, prípadne miniDV, pokiaľ nevlastníme špeciálne vybavený počítač.

Upozornenie 1: Je úplne zbytočné kopírovať kvalitatívne horší záznam na kazety s oveľa väčšou rozlišovacou schopnosťou, napr. používať S-VHS kazety na archiváciu kaziet VHS, či Video8.

Upozornenie 2: Každým prepisom sa výrazne zhoršuje kvalita analógového obrazu, preto sa odporúča iba jeden prepis.

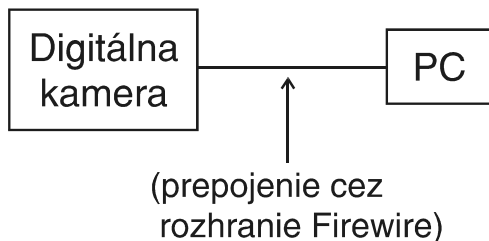
Najviac možností v oblasti strihu ponúka digitálne spracovanie videozáznamu na už spomínanom PC. To musí byť vybavené strihovou kartou alebo zbernicou IEEE 1394 (Firewire). Pri spomínanej zbernici je prenosová rýchlosť neporovnateľne vyššia (400Mbit/s) ako napríklad u USB (12 Mbit/s). Tá umožňuje nahrávanie videozáznamu do vášho PC v reálnom čase. A dokonca digitálny prenos sa uskutočňuje bez straty kvality. Potom už stačí vytvorený video-súbor (nekomprimovaný avi-súbor) upraviť v kvalitnom strihovom programe. Najčastejšie sa

obr. 2

používa software Adobe Premiere, Pinnacle Studio DV, Ulead MediaStudio. Napríklad Adobe Premiere vám poskytnie v porovnaní s analógovým videorekordérom neuveriteľne viac možností. Či už sú to aj z kamier známe videoefekty, editovanie viacerých zvukových stôp, titulkovanie, spomaľovanie/zrýchľovanie jednotlivých videosekvencií, farebné zmeny, či rôzne obrazové filtre, atď... Keďže nekomprimované súbory s videozáznamom sú priam neskutočne veľké, odporúčam zabezpečiť si dostatočne veľký harddisk pre PC. Napríklad: 1 minúta záznamu je rovná asi 220 MB. To znamená 1 hodina = viac ako 13 GB.

Výsledkom vašej úspešnej strihovej práce bude teda príliš veľký (ale s maximálnou kvalitou uchovaný) súbor, ktorý v danej podobe nebude vhodný na archivovanie na CD-R disku. Preto jednou z možností je i exportovanie na S-VHS kazetu, ktorá kvalitatívne dokáže ešte konkurovať kvalite formátu DV, prípadne späť do vašej digitálnej videokamery pochopiteľne cez Firewire.

obr. 3

Ak ste predsa len fanúšikom digitálnej archivácie, použite tzv. kódovací software, ktorým síce strácate častokrát i obrazovú kvalitu, ale veľkosť súboru je neporovnateľne menšia (príkladom môže byť v audio priemysle formát MP3). Takto si uchováte v dobrej kvalite na 1 CD (650 MB) vyše 1,5 hodiny videozáznamu. (Príklady kódokov: DivX 5.0, PICVideo Lossless JPEG - bezstratový)

V dnešnej dobe čoraz viac rezonuje i možnosť vytvoriť si svoj vlastný DVD disk (min. kapacita 4,7GB). DVD napaľovačky nie sú ešte stále príliš cenovo dostupné, ale možno už o pár mesia-

cov bude všetko inak a práve archivácia na DVD nahradí dnes ešte stále populárne videorekordéry.

-bv-

obr. 4

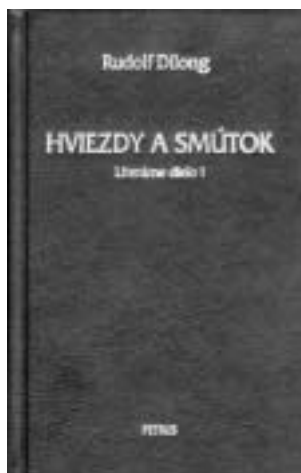
Zopár zásad správneho strihu:

- 1 Nepoužívajte príliš veľa efektov, môže to mať rušivé účinky na diváka. Efekty prekladajte zábermi, kde ich nadväzovanie pôsobí rušivo.
- 2 Dodržiavajte minimálnu i maximálnu dĺžku jednotlivých záberov, pri statickom obraze približne 3 - 8 sekúnd.
- 3 Pri používaní zoom-u nechajte záber ustáliť minimálne na 0,5 s, potom použite strih. Rušivo pôsobia momenty, ktoré akoby boli useknuté niekde v polovici.
- 4 Komponujte celkovú skladbu záberov tak, aby mali určitú výpovednú hodnotu (napr. dejová línia).
- 5 Používajte nahovorený komentár alebo hudobný podklad, ktorý by zvýraznil atmosféru záberov.
- 6 Už pri práci s kamerou dbajte na možnosti strihu, uvedomte si, že nie všetky chyby sa dajú strihom jednoducho odstrániť.

Rudolf Dilong - Hviezdy a smútok

Rudolf Dilong: *Hviezdy a smútok* (Literárne dielo I), Petrus, 2002, 310 strán, 179 Sk

Slovenská spoločnosť má veľa dlhovoči svojej minulosti. Vďaka desaťročiam komunistickej diktatúry sme sa nemohli nič dozvedieť o mnohých postavách našej histórie kultúry či umenia a tobôž zoznámiť sa s ich dielom. Priam učebnicovým príkladom je hnutie katolíckej moderny v slovenskej literatúre. Aj keď už dnes mená jej predstaviteľov prenikli do encyklopédií, učebníc aj maturitných otázok, voči ich dielu máme obrovský dlh. Zatiaľ čo básnické zbierky ľavicovo orientovaných básnikov (Smrek, Plávka, Válek,...) sú na trhu bez problémov dostupné, drvivá väčšina zbierok ich katolíckych generačných súputníkov nie je súčasnému čitateľovi známa, ani dostupná. Veď ich diela vychádzali na Slovensku pred 60 - 70 rokmi, či neskôr v ďalekej cudzine, kde väčšina z nich dožívala v emigrácii. Hoci v súčasnosti opäť vyšlo tlačou niekoľko zbierok, systematicky sa tejto skupine venujú len dve nakladateľstvá. V Lúci vyšlo súborné osemzväzkové dielo Janka Silana a v nakladateľstve Petrus po trojzväzkovom výbere z diela Karola Strmeňa, pripravili rovnako trojzväzkový výber z diela najznámejšieho, najplodnejšieho, ale aj najrozporuplnejšieho básnika katolíckej moderny, kňaza a františkána Rudolfa Dilonga (1905 - 1986). Výber zostavil a poznámky s úvodom zaobstaral PhDr. Július Pašteka. V prvom zväzku sa môže čitateľ zoznámiť s Dilongovou poéziou vytvorenou doma, na Slovensku, v druhom ho bude čakať jeho exilová poézia vytvorená po roku 1945 a v treťom výber z jeho prozaického diela. Navyše Petrus v minulom roku vydal aj Dilongov Životopis pod názvom Mladost z očistca.

Rudolf Dilong sa narodil 1. augusta 1905 v Trstenej. Jeho detské roky ťažko poznamenala smrť matky a nehody s macochou. Po absolvovaní

gymnázia v Trnave vstúpi v roku 1920 k františkánom a po teologickom štúdiu v Žiline bol vysvätený za vysväťpublikovať začína pomerne neskoro. Až počas pôsobenia v Kremnici mu v rokoch 1932 a 1933 vychádzajú štyri básnické zbierky. Prelomom k moderne sa stáva zbierka *Hviezdy a smútok* (1934). Ďalšie roky sú u Dilonga v znamení surrealizmu (zbierky *Helena* nosí ľaliu, *Mladý svadobník*, *Mesto z ružou*,...), aj keď sa rád vracia k náboženským, národným, či historickým témam. Jeho talent naplno explodoval počas rokov prvej Slovenskej republiky. Patril k najobdivovanejším a najčítanejším slovenským básnikom. Na druhej strane ho za jeho tvorivé metódy tvrdo odsúdili niektorí spolupútnici z katolíckej moderny (Kútnik-Šmálov). Vážne mu uškodila aj aféra dotýkajúca sa jeho vzťahu k poetke píšucej pod pseudonymom Ria Valé (vl. Menom Valéria Reissová). Aj toto jeho ľudské zlyhanie sa podpísalo pod rozhodnutie emigrovať pred blížiacim sa frontom a zvyšok života prežiť ako vyhnanec a kačúnik v ďalekej Argentíne.

Prvý zväzok obsahuje 136 básní: jednak celé pôvodné zbierky (*Hviezdy a smútok*, *Helena* nosí ľaliu, *Plač*), respektíve ich časti (*Konvália*), jednak z osobitných cyklov (*Života záhrada kláštorná*, *Osamelý šiel som svojou cestou*, *Ktosi ma volal*), sústreďujúcich tematicky podobné básne z viacerých Dilongových zbierok.

Treba jednoznačne skonštatovať, že ide o dielo mimoriadne nielen svojim historickým významom, skvostným obsahom, ale aj veľmi pekným technickým (grafika, papier, ilustrácie) spracovaním. Zostáva mi len dúfať, že mladá slovenská inteligencia prejaví tomuto dielu zásluženú pozornosť.

Roman Tarina

O Božom pevcovi

Pán Boh má studne, charizmy,
k Assisi pre mňa nieto dialavy,
veď viete, že slom mníchom,
ja nosím habit barnavý.

Nerušte moje bozky lásky,
v smútku som hľadal cesty k rtom,
ó, rána ranené
s anjelským kalichom.

Nedbám a chodím svetom,
anjel má prsty v citare,
komunista mi zakľal,
neznaboh pľul po bulváre.

Nerušte, teraz v ruke mám
pre duše biely chlieb,
ja rád sa dlho modlím,
mám mnoho krásnych modlitieb.

Bože, nie som Ťa ináč hodný, hľad,
a poníženia dobré sú mi,
mám iba lásku do daru,
ty, láska, slinu na habíte umy.

Hľa, svet je premožený,
ja potlačil som pýchu,
pri samom srdci Seraf hrá mi
v porciunkulovom tichu.

Oh, nerušte ma v milovaní,
som bratom bratov sladkých múk,
láska sa volá biela holubica,
vyrytá menom do jablk.

(zo zbierky *Hviezdy a smútok*,
1934)

Ako na vec (About a Boy)

Ako na vec (About a Boy), V. Británia, 2002, 101 min.,
 réžia: Chris a Paul WEITZ, v hl. úlohách: Hugh GRANT
 (Willi), Nicholas HOULT (Marcus), www.about-a-boy.com

Iste už každý videl dosť tzv. romantických komédií podľa osvedčeného klíše: chlapík je bohatý (veľmi dôležitý fakt) sympaták, ale inak "parchant" (sebecký, necitlivý, pôžitkársky), až dokiaľ nestretne slečnu Dokonalú, a láska k nej ho privedie k hlbkej katarzii nad jeho doterajším prázdny životom a spôsobí jeho premenu na milého, obeťavého, všímavého, citlivého a empatickeho trula, s ktorým slečna Dokonalá máva ako so špinavou handrou (napr. Mel Gibson v Po čom ženy túžia či Jack Nicholson v Tak dobre, ako sa len dá). Brrrr... Toto si zrejme pomyslel aj uznávaný britský spisovateľ Nick Hornby, známy svojimi humoristickými románmi o pánoch tvorstva, teda o mužoch. A keďže sa mu archetyp "parchanta", ani trula veľmi nepáčil, rozhodol sa nájsť inú cestu. A podarilo sa mu to v románe About a boy, podľa ktorého vznikol rovnomenný film. Pretnú sa v ňom cesty dvoch "chlapcov", a toto stretnutie pomôže obom dospieť. Prvým z nich je Will. Má 38, je bohatý, žije sám (neznáša tvrdenie, že žiadny človek nie je samostatný ostrov, pretože on ostrov je a to ostrov Ibiza), nikdy nepracoval (žije s tantimov za populárny vianočný hit, ktorý pred 30 rokmi napísal jeho otec) a okrem telky a nakupovania je jeho najmilšou zábavou balenie žien, ktorým po niekoľkých týždňoch dá zvyčajne kopačky (tuším sa tomu hovorí playboy). Poslednou obeťou je Angie. Najprv Willa vydesí k smrti faktom, že má malé dieťa. Ale pri rozchode ho šokuje, keď v prívale slz vezme všetku vinu z rozchodu na seba a na svoju nepripravenosť na nový vzťah a Willa vyhlási za úžasného muža. Will je nadšený zo svojho objavu. Opustené matky, to je ono. Ich sebadôvera je podkopaná, sú zraniteľné, len zistiť, kde ich nájsť. Náhoda pomôže a Will sa ocitne

na terapii Spolku osamelých rodičov (SOR). Nezaváha, vymyslí si fiktívneho syna a zbalí Christine. Ich prvé rande zmení Willov život. Christine totiž vezme okrem svojho dvojročného syna aj syna svojej priateľky zo SOR-u, dvanásťročného Marcusa. Ten má úplne iné problémy ako Will. Jeho matka Fiona dajako prehliadla, že éra hippies je už pár rôčkov preč. Spôsob obliekania, vizáže a stravovania, ktoré do Marcusa hustí, majú z neho urobiť takú "nezávislú" osobnosť, ako je ona sama. V škole je však vďaka tomu objektom posmechu a šikanovania. Dokonca sa s ním odmietajú kamošiť aj "obrylení indickí šprti". Navyše jeho matka trpí ťažkými depresívnymi stavmi (vtedy si z Marcusom prespevuje svoju najobľúbenejšiu pieseň Kill Me a Softly) a občasnými samovražednými pokusmi. Po jednom z nich si Marcus uvedomí, že dvaja sú na túto krízovú situáciu málo a treba tretieho. Voľba padne na Willa, ktorý sa mu celkom pozdáva. A tak sa Marcus s drzosťou dvanásťročného chalana "vláme" do Willovoho života, čo bude mať pre oboch osudové následky... Postavy oboch hlavných hrdinov sú skvelo napísane a ešte lepšie zahrané. Hugh Grant ako Will, si dal ostrihať svoju povestnú ofinu, čím prišiel úplne o vizáž nesmelého, bezbranného, modrookého chlapca a minimálne o 50 % sex-appealu. Jeho cynicko-strhaný výzor, spolu s vynikajúcou mimikou, gestami aj hlasom (veľa scén preberá podľa knihy jeho vnútorné myšlienky a komentáre) je absolútne výstižným stvárnením tejto postavy. A Nicholas Hoult ako Marcus je mu dôstojným spoluhráčom a novým britským hereckým objavom. Scenár je výborný, dialógy skvostné a nechýbajú skvelé "hlášky" (aj keď miestami dosť cynické). A na záver ešte na skok k archetypom. Akýže archetyp vymyslel Nick Hornby pre svojich hrdinov? Návrat k tradícii. V záverečnej scéne sedia všetci "chlapi" na pohovke, čumia na telku, Will popíja pivo a všetky baby sú v kuchyni a chystajú stravu. Trulovia môžu len závidieť a spomenúť si na profesora Higginsa, ktorý v úplne poslednom obraze My Fair Lady rozvalený v kresle luskne prstami na Lízu a spýta sa: "Kde mám tie papuče?"

Roman Tarina

Jars of Clay - v hodine dvanástej

Jars of Clay: The Eleventh Hour, Essential Records, 2002, CD (+ CD-ROM), 642 Sk, www.jarsofclay.com

Ak vám niekto v obchode ponúka niečo a navyše zadarmo ako darček, môže to vo vás vzbudiť podozrenie, že nejde o príliš kvalitnú vec, alebo že to potrebujú predať, lebo sa to samo o sebe zle predáva. Keď som otvoril nový album multiplatinovej kapely Jars of Clay a zbadal som tam namiesto jedného CD dve, napadlo mi, či to aj s nimi nie je také zlé. Ale už prvý tóny piesne Disappear (Zmiznúť) pomohli týmto pochybnostiam zmiznúť a každá z ďalších 10 piesní to len potvrdila. Jars of Clay nabrali druhý dych a veľkým hudobným oblúkom sa vrátili k chytľavosti svojho prvého albumu (doposiaľ asi najznámejšiemu), ktorú zmiešali so skúsenosťami pomaly už desať rokov fungujúcej kapely.

Hoci Eleventh Hour (názov CD) je na prvý pohľad jedenásta hodina, označuje sa ňou v angličtine najvyšší čas, čiže o päť minút dvanásť. Aj napriek tomuto jazykovému posunu v čase platí aj u nás to isté, čo chceli chalani z kapely týmto názvom a rovnako titulnou piesňou vyjadriť. Je to dôvera v Boha, ktorý je tu stále a nádej v Jeho pomoc, ktorá nezomiera, aj keď do poslednej chvíle sa zdá, že už umrela. Túto nádej cítiť aj v piesni Fly (Letieť), ktorá sa dotýka málo

oblúbenej témy smrti, avšak vo svetle vyššie spomínanej nádeje a dôvery, že sa nestrácame navzájom navyke, ale do času. Aj ostatné piesne sa dotýkajú viery, nádeje, pochybností a znovuobjavovanej lásky, ktorú nám Boh dáva ako odpoveď na všetky pochybovačné otázky.

Ako celok je CD dielom všetkých členov kapely a mnoho vecí dostalo konečnú podobu až v štúdiu. Vyvážená hudobná stránka primerane doplnená textami bude lahôdkou pre všetkých milovníkov hudby, ktorá sa dostáva do uší pomalšie, ale o to dlhšie vydrží v srdci. Práve preto inšpiruje k životu v radosť a nádeji, že aj v poslednej chvíli sa máme na koho spoľahnúť.

A pre priaznivcov najnovšej techniky dobrá správa. Jars of Clay vydali 27. augusta DVD nosič zo záznamom koncertu, klipmi a všeličím iným pod názvom 11 LIVE.

spracoval Marcel Perecár

Potrebujem ťa (I need you)

zvláštne nemiestne, je svetlo, čo napĺňa túto miestnosť kam nikto predtým nevošiel.
nepopieram, že ma to vnútri našťve.
prilievam olej do ohňa, aby som roztopil svoju pýchu
chcem sa ukryť pred dažďom,
alebo chcem dažď, aby ma umyl?
potrebujem ťa, potrebujem teba
si všetko prečo žijem, možno zniem ako blázon,
ale myslím, že som cítil, ako sa ku mne približuješ,
tvárou k zemi, aby si ukryl osudnú ranu
zápasím s tiažou, cítim, že ma dvíhaš,
kde je úkryt pred dažďom a dažď, čo ma obmyje?
potrebujem ťa, potrebujem teba

nemal som len chvíľu, ale celý čas na svete,
aby som spoznal, že si tu, že si úkryt pred dažďom a
dážď, ktorý ma obmyje

preklad Marcel Perecár

Parachute Band - Amazing

Na severnej pologuli preniká najznámejšie novozélandské "chváliace" trio so svojou zmesou rytmiky a popu postaveného na silných vokáloch. Prelína sa tu dynamika rockového koncertu na štadióne s intimitou chvál v malom zhromaždení a za tým všetkým je túžba privádzať ľudí do Božej blízkosti.

CD, RD1084, 675 Sk

Your Love Broke Through (the Worship songs of Keith Green)

Hudobný odkaz Keitha Greena je stále inšpirujúci. Dokazuje to i táto nahrávka jeho piesní - "chvál" v zbrusu nových aranžoch. Na projekte sa podieľali napr. Rebeca St. James, Michelle Tumes, Twila Paris, M. W. Smith, Darlene Zschech, Martin Smith, Joanne Hogg, Matt Redman, Paul Oakley a ďalší.

CD, RD1090, 675 Sk

I Could Sing of Your Love Forever (25 Modern Worship Songs for a New Generation)

Jedinečný výber 25 progresívnych "worship" piesní na 2 CD, z ktorých jedno obsahuje štúdiové a druhé živé nahrávky. Nájdete tu

napr. Sonicflood, Delirious?, Passion, Matta Redmana, Darrella Evanse, Tima Hughese, Noela Richardse a ďalších.

CD, RD1091, 795 Sk

Prebývaš v nás / Spevy z Taizé

Po dvoch slovenských tituloch na MC a niekoľkých zahraničných, sa prostredníctvom tohoto nového CD, nahraného v Bratislave,

môžeme opäť ponoriť do neopakovateľnej atmosféry Taizé, malej francúzskej komunity, navštevovanej veľkým počtom mladých ľudí z celého sveta. Samotný štýl týchto spevov je natoľko známy, že predstavovať ho ani netreba. V osemnástich skladbách je najviac zastúpená slovenčina, no počť tu aj iné jazyky, tak ako je Taizé vlastné. Popri známych menách slovenskej gospel scény, našich zboroch, sa na projekte podieľali aj zahraniční hostia. Album si svojou kvalitou a príťažlivosťou iste získa veľa spokojných poslucháčov.

ROSA Slovensko
Lazovná 1
974 01 Banská
Bystrica
tel: 048/412 46 36
fax: 048/415 67 80
rosa@rosamusic.sk

CD,
SD0108,
325 Sk

Sk ..... h	Sk ..... h	Sk ..... h	Sk ..... h .....
A Postova poukazka na Sk ..... h ..... slovom ..... h .... SK ..... Tátra Banka a. s., Bratislava 2665716002/1100 K. symbol: Univerzitne pastoračne centrum, Nove dimenzie, Stare grunty 36, 842 25 Bratislava 0179 817 11 VAKUP BRATISLAVA Odosielateľ: .... Okr. pečiatka	Univerzitne pastoračne centrum, Nove dimenzie, Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tátra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100 V. symbol: ..... Odosielateľ: K. symbol: 0179 .... Ustrizok pre prijímateľa	Univerzitne pastoračne centrum, Nove dimenzie, Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tátra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100 V. symbol: ..... Odosielateľ: K. symbol: 0179 .... Podacie číslo	Univerzitne pastoračne centrum, Nove dimenzie, Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tátra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100 Zuctovacie data platiteľa: ..... Odosielateľ: .... Zaplatena sadzba:

Supis prevodov polozka
cislo:

NEVYPLACAJTE V HOTOVOSTI

Penaznom ustave v .....
Uhradte touto post. poukazkou Sk .....
z mojho (nasho) uctu cislo .....
nazvom .....
v prospech uctu uvedeneho na prednej strane poukazky a vo
variabilnom symbole uve te: .....
dna: ..... podpis podľa podpisoveho vzoru

Likv.	Kontr.

Sprava pre prijimatela

objednavam si ..... kusov
z kazdeho cisla casopisu
Nove Dimenzie.

Posielam dar ..... Sk

Casopis Vam budeme posielat
dovtedy, pokiaľ nevyčerpate svoj
penazny kredit.

Casopis mi posielajte na adresu:
(vyplňte len ak je ina, ako adresa odosielateľa)

Penazny listok

Pocet	Hodn.	Sk	h
	5000	000	
	1000	000	
	500	00	
	200	00	
	100	00	
	50	0	
	20	0	
	10 Sk		
	5 Sk		
	2 Sk		
	1 Sk		
	50 h		
	20 h		
	10 h		
	ostatne		
Mince			
Uhrn			

starostlivo uschovajte!
Pri reklamácii ho predložte!

Ziadat o patranie po poukazke
je mozne do 1 roka po jej podani
na postovu prepravu.

Poukazocene za poukazky vyplá-
tene v hotovosti a urcene na pripí-
sanie na uct adresata v penaz-
nom ustave cini:

do sumy: 500,- Sk 4,-Sk
do sumy: 1 000,- Sk 8,-Sk
do sumy: 5 000,- Sk 10,-Sk
do sumy: 50 000,- Sk 15,-Sk
za kazdych dalsich
50 000,- Sk alebo ich cast 6,-Sk

Reklamacia c. ....

.....
podpis pracovníka posty

Penazny listok

Príde veriaci k farárovi na spoved':
- Tak, koľko máš hriechov synu?
- No, vošlo sa to na dve diskety.

- Včera som chytil dvanásťkilovú
šťuku!
- Takú blbosť hovor niekomu inému.
- A komu, veď si najblbší, koho
poznám.

Viete, aký je najlacnejší prostriedok
na farbenie nechťov?
- Kladivo.

Dá sa plávaním schudnúť?
- Nie. Pozrite sa na tuleňa, veľrybu a
mroža.

Na rodičovskom združení:
- Nezlepšil sa náhodou môj syn v
poslednom čase?
- Áno, oveľa lepšie falšuje váš
podpis.

Rozprávajú sa dvaja austrálski
domorodci:
- Čo máš s hlavou?
- Ech... urobil som si nový bumerang.
- No a čo?
- A starý som vyhodil.

Anka sa sputuje spolužiačky:
- Vie už tvoj malý braček chodiť?
- Ešte nie, ale nôžky už má.

Vezú sa dvaja muži vo výťahu:
- Prosím vás, odkedy tu majú
rýchlovýťah?
- To nie je rýchlovýťah, to sme sa
práve odtrhli.

Malý Vladko ide nakupovať.
V obchode vytiahne lístok a číta pred
predavačkou:
- Prosím si chlieb, maslo, 10 vajčiek a
pozor, lebo tá ťa zaiste oklame.

Myslí si, že keď sa vie mačka zježiť,
vie sa aj ježko zmačkať?

Vojak posielal list z vojny:
- Zlato, ďakujem ti za koláče. Ale aj
tak ťa stále ľúbim.

- Aký je rozdiel medzi inštalátrom a
jarou?
- Obrovský: Jar doteraz vždy prišla.

Vnúčik hovorí svojej starej mame:

- Babi, mohla by si sa na chvíľu postaviť?
- A to už prečo?
- Chcem sa len pozrieť, lebo naša mamička hovorí, že večne sedíš na peniazoch.

AKO SA ZABAVIŤ alebo AKO SA ZBAVIŤ STOPÁRA?

1. Zastavte mu a spýtajte sa, koľko je hodín a keď vám odpovie, ufujazdite mu.
2. Oznamte mu, že ho vezmete len za podmienky, že rýchlosti bude radiť on.
3. Keď sa usadí, tichým hlasom sa ho spýtajte: "Máte strach?"
4. Urobte si na volante zárez.
5. Nakloňte sa blízko k volantmu a s neprítomným pohľadom do diaľky si zamrmlite: "Všetkých ich dostanem!"
6. Pri rýchlosti 130 km za hodinu simulujte epileptický záchvat.
7. Za jazdy sa aspoň trikrát prezujte.
8. Vyfukajte na mobile ľubovoľné číslo a tajomne zahláste: "Tu križiak, chytil som jednu muchu..."
9. Tesne pred ostrou zákrutou skríknite: "Aaach, bože, ja to nedokážem...!"
10. Keď vás zastaví dopravná hliadka, povedzte policajtovi s kamennou tvárou: "Pán nadporučík, to je on!"
11. So stopárom sa rozlúčte so slovami: "Viem, kde bývate..."

Príde Američan do Slovanu a ubytuje sa na izbe 222. Objednáva si telefónom na izbu:

- Two rums to room two two two.

Recepčná na to:

- Tram tara dam tram tam tam, debil!

Do plného autobusu vstúpi skinhead.

Sediaca babka vstane a pustí ho sadnúť si so slovami:

- Poď si sadnúť, chudáčik, taký mladý, po chemoterapii a ešte aj ortopedické topánky musíš nosiť.

Prídu do baru hokejista a futbalista.

Sadnú si a hokejista hovorí:

- Jednu whisky s ľadom.

Futbalista naňho škaredo pozrie a hovorí:

- Jednu whisky s trávou...

- Mamiiii, horí nám lampa.

- Nehovori sa horí, ale svieti.

- Mamiiii, svietia aj záclony!

Malý, chudý chlapík sedí už vyše hodinu pri bare a hľadá do pohárika.

Zrazu si k nemu prisadne urastený vodič nákladniaka, vezme jeho nápoj a vypije ho. Úbohý chlapík sa rozplače.

- Ale choď, - povie vodič, - To bol iba vtip, kúpim ti iný.

- Nejde o to, - zamrmlie chlapík, - Ale dnes bol najhorší deň môjho života.

Prišiel som neskoro do práce, a tak ma vyhodili. Keď som odchádzal

z kancelárie, zistil som, že mi ukradli auto, a domov som musel ísť pešo.

Tam som prichytil manželku s iným mužom.

Prišiel som teda sem. A práve vo chvíli, keď som sa rozhodol so všetkým skončiť, prídeš ty a vypiješ mi jed.

Ide Schifferová do svojej vily. Otvorí dvere, vojde dnu, ale vila nikde.

Vyjde von a vila tam stojí. Tak znovu vojde do vily a vila zase nikde.

Vyjde pred vilu a vila tam znovu stojí.

Rozmýšľa a vraví:

- Ten Copperfield si zo mňa strieľa!

Pri nebeskej bráne zazvonili dve rehoľné sestričky. Svätý Peter im otvára:

- Vitajte, dievčatá, čo dobré nám nesiete?

- Aké sme my dievčatá, sme predsa Kristove nevesty!

- No, to vás musím sklamať. Šéf na ženbu nepomýšľa.

Dvaja veselí mládenci zastavili taxík v úbohom stave.

- Povedzte, je táto Noemova archa prázdna? - žartuje jeden.

- Len podťe, podťe, pre dve opice sa tu ešte miesto nájde.

Do autobusu nastúpi revízor a pýta si od jedného cestujúceho lístok:

- Cestovný lístok si prosím!

- Ja lístky nepredávam, skúste automat na zastávke!

Žena má obavy z budúcnosti, kým sa nevydá.

Muž obavy z budúcnosti nemá...kým sa neožení.

Úspešný muž je taký, ktorý dokáže zarobiť viac, ako jeho žena dokáže minúť.

Úspešná žena je tá, ktorá takého muža nájde.

Pri hádke má žena vždy posledné slovo.

Čokoľvek, čo potom povie muž, je začiatok ďalšej hádky.